

תפסיד רס"ג

אלדי עלי אלשהאדה. ינצ'דה
הרון ובניה. מן אלעשי אלי
אלצבאח בין ידי אללה. רסם
אלדהר לאגיאלהם. מן בני
אסראיל: כח א) ואנת איצ'א.
פקדם אליך הרון אכיד ובניה
מעה. מן בין בני אסראיל
ליאמו לי. הרון. נדב ואביהוא.
אלעזר ואיתמר בניה:
ב) ואצנע תיאב קדם להרון
אכיד. לפראמה ופכ'ר:
ג) ואנת פלם כל חפים. אפמלת
פיה עלם רוח אלחכמה. אן
יצנעו תיאב הרון. לתקדיסה

אֶהְרֹן וּבָנָיו מֵעֶרְב עַד-
בְּקָר לִפְנֵי יְהוָה חֻקַּת
עוֹלָם לְדֹרֹתָם מֵאֵת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: בְּמִשְׁכַּן זְמַנָּה מִבְּרֵא
לְפָרוּכְתָא דְעַל סְהַדוּתָא. יִסְדֵּר יִתִּיחַ
אֶהְרֹן וּבְנוֹהֵי. מִרְמָשָׁא עַד צַפְרָא קָדָם יֵי.
קִים עָלָם לְדִרְיֹהוּן. מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ס
כח א וְאֵתָּה הַקָּרֵב אֵלֶיךָ
אֶת-אֶהְרֹן אָחִיךָ וְאֶת-בָּנָיו
אֲתוּ מֵתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְכַהֲנוּ-לִי אֶהְרֹן נְדָב

וְאֵתֶמֶר בְּנֵי אֶהְרֹן: וְאֵת. קָרִיב לוֹתֵךְ יֵת אֶהְרֹן אַחִיךָ וְיֵת
בְּנוֹהֵי עִמִּיה. מְגוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְשִׁמְשָׁא קְדָמִי. אֶהְרֹן. נְדָב וְאֵבִיהוּא.
אֶלְעֶזֶר וְאֵיתֶמֶר בְּנֵי אֶהְרֹן: ב וְעֲשִׂיתָ בְּגָדֵי-קֹדֶשׁ לְאֶהְרֹן
אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאֵרֶת: וְתַעֲבִיד לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁ לְאֶהְרֹן
אַחִיךָ. לִיקָר וּלְתוֹשִׁבְתָּא: ג וְאֵתָּה תִדְבֵּר אֶל-כָּל-
חַכְמֵי-לֵב אֲשֶׁר מִלְּאֲתֵי רֹחַ חֲכָמָה וְעָשׂוּ
אֶת-בְּגָדֵי אֶהְרֹן לְקֹדֶשׁוֹ לְכַהֲנוּ-לִי: וְאֵת. תַּמְלִיל

— רס"י —

הפנים משבת לשבת הוא: כח מערב עד
בקר. תן לה מידתה שתהא דולקת מערב
עד בקר, ושערו חכמים חצי לוג ללילי טבת
הארץ, וכן לכל הלילות, ואם יותר אין בקר
כלום: כח א ואתה הקרב אליך. לאחר
שתגמר מלאכת המשכן: ג לקדשו לכהנו
לי. לקדשו להכניסו בכהנה על ידי הבגדים
שיהא בהן לי, ולשון כהנה שרות הוא

תפסיר רס"ג

עם כל חֲפִימֵי לֶבָא. דְּאִשְׁלִימִית עֲמָהוּן
 רוּחַ חֲכָמָה. וְיַעֲבֹדוּן. יְת לְבוּשֵׁי אֶהְרֹן.
 לְקַדְשׁוּתֶיהָ לְשִׁמְשָׁא קַדְמִי: דְּ וְאֵלֶּה
 הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חֹשֶׁן
 וְאַפֹּדֶרֶת וּמְעִיל וְכֹתֶנֶת
 תְּשֻׁבֵן מִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט
 וְעֲשׂוּ בְגָדֵי-קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אַחִיד וּלְבָנָיו
 לְכַהֲנֹ-לֵי: וְאֵלֵין לְבוּשֵׁיא דִיעֲבֹדוּן. חוּשָׁנָא וְאַיפֹדָא וּמְעִילָא.
 וְכֹתֹנֵין מְרַמְצֵן מִצְנָפֵן וְהַמִּינִין. וְיַעֲבֹדוּן לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁא. לְאַהֲרֹן אַחִיד.

— רס"י —

לְבִי, שֵׁישׁ רֶאֵיָה שְׁהוּא מִין לְבוּשׁ, שְׁתַּרְגָּם
 יוֹנְתָן (שְׁמוּאֵל ז' ו' יז) וְדוֹד חֲגוּר אֶפֹדֶרֶת, בְּדִ
 בְּרִדוּט דְּבוּץ. וְתַרְגָּם כְּמוֹ כֵן מְעִילִים,
 בְּרִדוּטִין, בְּמַעֲשֵׂה תְמָר אַחוּת אֲבִשְׁלוּם
 (שְׁמוּאֵל ז' יג יח) כִּי כֵן תִּלְבַּשְׁנָה בְּנוֹת הַמֶּלֶךְ
 הַבְּתוּלוֹת מְעִילִים: וּמְעִיל. הוּא כְּמִין חֲלוּק, וְכֵן
 הַכְּתֹנֶת, אֵלֶּא שְׁהַכְּתֹנֶת סְמוּךְ לְבִשְׁרוֹ
 וּמְעִיל קְרוּי חֲלוּק עֲלִיוֹן: תְּשֻׁבֵן. עֲשׂוּיִין
 מִשְׁבָּצוֹת לְנוֹי, וְהַמִּשְׁבָּצוֹת הֵן כְּמִין גְּמוּת
 הַעֲשׂוּיֹת בְּתַכְשִׁיטֵי זָהָב לְמוֹשֵׁב קְבִיעוֹת
 אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר בְּאַבְנֵי
 הָאֶפֹדֶרֶת (פְּסוּק יא) מְסֻבּוֹת מִשְׁבָּצוֹת זָהָב, וְזֵלַע
 קוֹרְאִין אוֹתוֹ קְשׁוּטִין: מִצְנֶפֶת. כְּמִין כֶּפֶת כּוֹבַע
 עֲשׂוּיִין קוּיפ"א זֵלַע, שְׁהָרִי בְּמִקּוּם אַחַר קוֹרְא
 לְהֵם (לֵט כח) מְגַבְעוֹת, וּמְתַרְגְּמָנִין קוֹבְעֵיא:
 וְאַבְנֵט. הִיא חֲגוּרָה עַל הַכְּתֹנֶת, וְהָאֶפֹדֶרֶת
 חֲגוּרָה עַל הַמְעִיל, כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ בְּסֹדֶר
 לְבִישְׁתָּן (וּיְקַרֵּא ח' ז') וְיִתֵּן עֲלָיו אֶת הַכְּתֹנֶת
 וְיַחְגוּר אוֹתוֹ בְּאַבְנֵט וְיִלְבַּשׁ אוֹתוֹ אֶת הַמְעִיל
 וְיִתֵּן עֲלָיו אֶת הָאֶפֹדֶרֶת: בְּגָדֵי קֹדֶשׁ. מְתַרְוּמָה
 הַמְקַדְּשֵׁת לְשִׁמִּי יַעֲשׂוּ אוֹתָם:

שׁוּרִינְטִירִיא"כ זֵלַע: ד חֹשֶׁן. תַּכְשִׁיט כְּנֶגֶד הַלֵּב:
 וְאַפֹּדֶרֶת. לֹא שְׁמַעֲתִי וְלֹא מְצֹאֲתִי בְּבְרִייתָא
 פְּרוּשׁ תְּבַנִּיתוּ, וְלְבִי אוֹמֵר לִי שְׁהוּא חֲגוּר לֹא
 מְאַחֲרִי, רְחִבּוֹ כְּרוֹחֵב גַּב אִישׁ, כְּמִין סִינֶר
 עֲשׂוּיִין פּוֹרְטִינִיט זֵלַע שְׁחוּגְרוֹת הַשְּׂרוֹת
 כְּשֶׁרוֹכְבוֹת עַל הַסּוּסִים, כְּף מַעֲשֵׂהוּ מְלֻמְטָה,
 שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוּאֵל ז' ו' יז) וְדוֹד חֲגוּר אֶפֹדֶרֶת, בְּדִ
 לְמִדְּנוּ שְׁהָאֶפֹדֶרֶת חֲגוּרָה הִיא. וְאִי אֶפְשֶׁר לֹאֲמַר
 שְׁאִין בּוֹ אֵלֶּא חֲגוּרָה לְבִדָּה, שְׁהָרִי נֶאֱמַר
 (וּיְקַרֵּא ח' ז') וְיִתֵּן עֲלָיו אֶת הָאֶפֹדֶרֶת, וְאַחַר כְּף
 וְיַחְגוּר אוֹתוֹ בְּחֻשָׁב הָאֶפֹדֶרֶת, וְתַרְגָּם אֲנִקְלוּס
 בְּהַמִּין אֶפֹדָא, לְמִדְּנוּ שְׁהַחֻשָׁב הוּא הַחֲגוּר,
 וְהָאֶפֹדֶרֶת שֵׁם תַּכְשִׁיט לְבִדּוֹ. וְאִי אֶפְשֶׁר לֹאֲמַר
 שְׁעַל שֵׁם שְׁתֵּי הַכְּתֹפּוֹת שְׁבוּ הוּא קְרוּי אֶפֹדֶרֶת,
 שְׁהָרִי נֶאֱמַר (פְּסוּק כז) שְׁתֵּי כְּתֹפּוֹת הָאֶפֹדֶרֶת,
 לְמִדְּנוּ שְׁהָאֶפֹדֶרֶת שֵׁם לְבָד, וְהַכְּתֹפּוֹת שֵׁם
 לְבָד, וְהַחֻשָׁב שֵׁם לְבָד. לְכָף אֲנִי אוֹמֵר שְׁעַל
 שֵׁם הַסִּינֶר שְׁלֻמְטָה קְרוּי אֶפֹדֶרֶת, עַל שֵׁם
 שְׁאֹפְדוֹ וּמְקַשְׁטוֹ בּוֹ, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (וּיְקַרֵּא ח' ז')
 וְיַאֲפֹדֶרֶת לֹא בּוֹ, וְהַחֻשָׁב הוּא הַחֲגוּר שְׁלֻמְעֵלָה
 הַמְּנוּ, וְהַכְּתֹפּוֹת קְבִיעוֹת בּוֹ. וְעוֹד אוֹמֵר לִי

תפסיד רס"ג

(ה) וְהֵם יֹאכְדוּ אֶלְדֵּי־הֶבֶל,
וְאֶל־אֶסְמָאֲנָגוֹן וְאֶל־אֲרָגוֹאן.
וְאֶל־צִבְגֵי אֶלְקֶרְמֹז וְאֶל־עֵשֶׂר
(ו) וַיִּצְנְעוּ אֶל־צִדְרָה. מִן דֵּי־הֶבֶל
וְאֶסְמָאֲנָגוֹן וְאֲרָגוֹאן. וְצִבְגֵי

וְלִבְנוֹהֵי לְשִׁמְשָׁא קִדְמֵי: הַ וְהֵם
יִקְחוּ אֶת־הַזָּהָב וְאֶת־
הַתְּכֵלֶת וְאֶת־הָאֲרָגְמָן
וְאֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת־

הַשֵּׁשׁ: וְאֲנֹן יִסְבוּן יַת דֵּהֶבָא. וְיַת תְּכֵלָא וְיַת אֲרָגוֹנָא. וְיַת צִבְע
זְהוּרֵי וְיַת בּוּצָא: פ וְעָשׂוּ אֶת־הָאֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת

— רס"י —

שְׂבָחֶשֶׁן בְּשָׁנֵי קִצּוֹת רָחֲבוּ הָעֲלִיּוֹן, אַחַת
לְיָמִין וְאַחַת לְשְׂמֹאל, וּשְׁנֵי רֵאשֵׁי הַשְּׂרָשֶׁרֶת
[הַיְמָנִית] תְּקוּעִין בְּמִשְׁבְּצוֹת לְיָמִין, וְכֵן שְׁנֵי
רֵאשֵׁי הַשְּׂרָשֶׁרֶת הַשְּׂמֹאלִית תְּקוּעִין
בְּמִשְׁבְּצוֹת שְׂבָכְתָף שְׂמֹאל, נִמְצָא הַחוּשָׁן
תְּלוּי בְּמִשְׁבְּצוֹת הָאֵפֹד עַל לְבוֹ מִלְּפָנָיו, וְעוֹד
שְׁתֵּי טְבָעוֹת בְּשָׁנֵי קִצּוֹת הַחוּשָׁן בְּתַחְתִּיתוֹ
וּכְנָגְדָם שְׁתֵּי טְבָעוֹת בְּשְׁתֵּי כְתָפוֹת הָאֵפֹד
מִלְּמִטָּה בְּרֵאשׁוֹ הַתַּחְתּוֹן הַמְּחַבֵּר בַּחֹשֶׁב,
טְבָעוֹת הַחוּשָׁן אֶל מוֹל טְבָעוֹת הָאֵפֹד
שׁוֹכְבִים זֶה עַל זֶה וּמְרַכְסֵן בְּפִתִּיל תְּכֵלֶת
תַּחֲבוּב בְּטְבָעוֹת הָאֵפֹד וְהַחוּשָׁן, שִׁיָּהָא תַּחְתִּית
הַחוּשָׁן דְּבוּק לְחֹשֶׁב הָאֵפֹד וְלֹא יֵהָא נָד
וְנִבְדֵּל, הוֹלֵךְ וְחוֹזֵר: זָהָב תְּכֵלֶת וְאֲרָגְמָן
תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁזֵר. חֲמִשָּׁת מִיָּנִים
הִלְלוּ שְׁזוּרִין בְּכָל חוּט וְחוּט הָיוּ מְרַדְּדִין אֶת
הַזָּהָב כְּמִין טָסִין דְּקִין וְקוּצִצִין פְּתִילִים מֵהֶם,
וְטוּוִין אוֹתָן חוּט שְׁלִי־זָהָב עִם שֵׁשׁ חוּטִים
שְׁלִי־תְכֵלֶת, וְחוּט שְׁלִי־זָהָב עִם שֵׁשׁ חוּטִין
שְׁלִי־אֲרָגְמָן, וְכֵן בְּתוֹלַעַת שָׁנִי, וְכֵן בְּשֵׁשׁ,
שְׂכָל הַמִּיָּנִין חוּטֵן כְּפוּל שֵׁשׁ, וְחוּט שְׁלִי־זָהָב
עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאַחַר כֵּן שׁוֹזֵר אֶת כָּלָם
כְּאֶחָד, נִמְצָא חוּטֵן כְּפוּל עֲשָׂרִים וּשְׂמוֹנֶה, וְכֵן
מְפוֹרֵשׁ בְּמִסְכַּת יוֹמָא (עז טו), וְלִמַּד מִן
הַמְּקָרָא הַזֶּה (שְׁמוֹת לט ג) וַיִּרְקְעוּ אֶת פְּחֵי

כֹּהֵם יִקְחוּ. אוֹתָם חֲכָמֵי לֵב שִׁיעֲשׂוּ
הַבְּגָדִים, יִקְבְּלוּ מִן הַמִּתְנַדְּבִים אֶת הַזָּהָב וְאֶת
הַתְּכֵלֶת לַעֲשׂוֹת מֵהֶן אֶת הַבְּגָדִים: וְעָשׂוּ
אֶת הָאֵפֹד. אִם בָּאתִי לְפָרֵשׁ מַעֲשֵׂה
הָאֵפֹד וְהַחוּשָׁן עַל סֵדֵר הַמְּקָרָאוֹת, הָרִי
פְרוּשָׁן פְּרָקִים פְּרָקִים, וַיִּשְׁגָּה הַקּוֹרָא בְּצִרוּפָן,
לְכַף אֲנִי כּוֹתֵב מַעֲשִׂיהֶם כְּמוֹת שֶׁהוּא, לְמַעַן
יְרוּץ הַקּוֹרָא בוֹ, וְאַחַר כֵּן אֶפְרֵשׁ עַל סֵדֵר
הַמְּקָרָאוֹת. הָאֵפֹד עָשׂוּ כְּמִין סִינֵר שְׁלִי־נָשִׁים
רוֹכְבוֹת סוּסִים, וְחוּגְרֵ אוֹתוֹ מֵאַחֲרָיו כְּנָגַד
לְבוֹ לְמִטָּה מֵאַצִּילִיו, רָחֲבוּ כְּמִדַּת רוּחֵב גְּבוּ
שְׁלִי־אָדָם וְיִתֵּר וּמִגִּיעַ עַד עַקְבָּיו, וְהַחֹשֶׁב
מְחַבֵּר בְּרֵאשׁוֹ עַל פְּנֵי רָחֲבוּ מַעֲשֵׂה אוֹרֵג,
וּמֵאַרְיָף לְכָאן וּלְכָאן כְּדִי לְהַקִּיף וּלְחַגּוֹר בוֹ,
וְהַכְּתָפוֹת מְחַבְּרוֹת בַּחֹשֶׁב אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד
לְשְׂמֹאל, מְרוּחָקוֹת זוֹ מִזוֹ שְׁעוֹר הַבְּדֵלֶת
כְּתָפִים, מֵאַחֲרֵי הַכֶּהֶן לְשָׁנֵי קִצּוֹת רָחֲבוּ
שְׁלִסְפִינָר, וְכִשְׁזוֹקְפֵן עוֹמְדוֹת לוֹ עַל שְׁנֵי
כְּתָפָיו, וְהֵן כְּמִין שְׁתֵּי רְצוּעוֹת עֲשׂוּיֹת מִמִּין
הָאֵפֹד, אֲרָכוֹת כְּדִי שְׁעוֹר לְזַקְפֵן אֶצֶל צִנְאוֹרוֹ
מְכָאן וּמְכָאן, וְנִקְפְּלוֹת לְפָנָיו לְמִטָּה מִכְּתָפָיו
מַעֲט, וְאַבְנֵי הַשֹּׁהַם קְבוּעוֹת בְּהֶם אַחַת עַל
כְּתָף יָמִין וְאַחַת עַל כְּתָף שְׂמֹאל, וְהַמִּשְׁבְּצוֹת
נְתוּנוֹת בְּרֵאשִׁיהֶם לְפָנֵי כְּתָפָיו, וּשְׁתֵּי
עֲבוֹתוֹת הַזָּהָב תַּחֲבוּבוֹת בְּשְׁתֵּי טְבָעוֹת

תפסיר רס"ג

וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ

מִשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב: וַיַּעֲבֹדוּן

יָת אֵיפוֹדָא. דְּהַבָּא. תַּכְלָא וְאַרְגָּמָא.

צָבַע זְהוּרִי. וּבּוּץ שְׂזִיר עוֹבֵד אוּמָן:

שְׁתֵּי כְּתֻפֹת חִבְרוֹת יִהְיֶה-

לוֹ אֶל-שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחִבְרָ:

תְּרִין כְּתֻפִין מְלֻפְפִין. יִהְיוּ לֵיהֶם. עַל תְּרִין

סְטֵרוֹהֵי וַיִּתְלַפֵּף: וְחֹשֶׁב אֶפְדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו

כַּמַּעֲשָׂהּוּ מִמֶּנּוּ יִהְיֶה זֶהב תַּכְלֵת וְאַרְגָּמָן

וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר: וְהַמִּין תִּקְוֵינִיה דְּעֵלוֹהֵי.

כְּעוֹבְדוֹהֵי מִנִּיה יִהְיֶה. דְּהַבָּא. תַּכְלָא וְאַרְגָּמָא. וְצָבַע זְהוּרִי וּבּוּץ שְׂזִיר:

וְלִקְחֹתָ אֶת-שְׁתֵּי אַבְנֵי-שֹׁהַם וּפְתִיחֹתָ

קרמז. ועשר משזור צנעה' (חאד'ק: ז) ולהא גיבאן מכייטאן. תכון עלי טרפיהא: (ח) ושפשא אלצדרה אלדי עליהא. כצנעתהא יכון מת'להא. מן ד'הב ואסמאנגון וארגואן. וצבג' קרמז ועשר משזור: ט) וכד' חגרי אלבלור.

— רס"י —

אל שני קצותיו. אל רחבו שלאפוד, שלא היה רחבו אלא כנגד גבו שלכהן, וגבהו עד כנגד האצילים שקורין קודי"ש שלט [מרפקים] שנאמר (יחזקאל מד יח) לא יחגרו ביזע, אין חוגרין במקום זיעה, לא למעלה מאציליהם ולא למטה ממתניהם, אלא כנגד אציליהם: וְחִבְרָ. האפוד עם אותן שתי כתפות האפוד, יחבר אותם במחט למטה בחשב, ולא יארגם עמו, אלא אורגם לבדם ואחר כך מחברם: וְחֹשֶׁב אֶפְדָּתוֹ. וחגור שעל ידו הוא מאפדו ומתקנהו לכהן ומקשטו: אֲשֶׁר עָלָיו. למעלה בשפת הסינר, היא החוגרה: כַּמַּעֲשָׂהּוּ. כאריגת הסינר מעשה חושב ומחמשת מינים, כך אריגת החשב מעשה חושב ומחמשת מינים: מִמֶּנּוּ יִהְיֶה. עמו יהיה ארוג, ולא יארגנו לכד ויחברנו:

הזקב וקצץ פתילים לעשות, את פתילי הזקב, בתוף התכלת ובתוף הארגמן וגי, למדנו שחוט של-זקב שזור עם כל מין ומין: מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב. כבר פרשתי (שמות כו 6) שהוא אריגת שתי קירות שאין צורות שני עבריה דומות זו לזו: שְׁתֵּי כְּתֻפֹת וְגוֹי. הסינר מלמטה, וחשב האפוד היא החוגרה וצמודה לו מלמעלה דגמת סינר הנשים, ומגבו של-כהן היו מחברות בחשב, שתי כתכות כמין שתי רצועות רחבות, אחת כנגד כל כתף וכתף, וזקפן על שתי כתפותיו עד שנקפלות לפניו כנגד החוזה, ועל ידי חבורן לטבעות החשן נאחזין מלפניו כנגד לבו שאין נופלות, כמו שמפורש בענין, והיו זקופות והולכות כנגד כתפיו ושתי אבני השהם קבועות בהן, אחת בכל אחת:

תפסיר רס"ג

ואנקש עליהמא אסמא בני
 אסראיל: י) סתה מנהא. עלי
 אלחגר אלואחד. ואלסתה
 אלסמא אלבאקה. עלי
 אלחגר אלתיאניה פתיאליהם:
 יא) צנעה כ'ארט אלגוהר.
 כנקש אלכ'אתם. תנקש עלי
 אלחגרין. אסמא בני אסראיל.
 ואצנעהא. תחיש ב'הא עיון מן
 ד'הב: יב) וצ'יר אלחגרין פי

**עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: וְתִסַּב. יְת תַּרְתִּין אַבְנֵי
 בּוֹרָא. וְתַגְלוֹף עֲלֵיהוֹן. שְׁמֵהָת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: **שֵׁשֶׁה מְשֻׁמֹּת עַל
 הָאֶבֶן הָאֶחָת וְאֶת-שְׁמוֹת
 הַשֵּׁשֶׁה הַנּוֹתְרִים עַל-הָאֶבֶן
 הַשְּׁנִית פְּתוּלְדָתָם: שְׁתָּא**
 מְשֻׁמֵּהָתְהוֹן. עַל אַבְנָא חָדָא. וְיְת**

שְׁמֵהָת. שְׁתָּא דְאֶשְׁתָּארוּ. עַל אַבְנָא תַנְיִיתָא פְּתוּלְדָתְהוֹן:
**יג) מַעֲשֵׂה חֲרָשׁ אֶבֶן פְּתוּחֵי חֹתָם תִּפְתַּח
 אֶת-שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל-שְׁמֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 מִסִּבַּת מְשֻׁבָּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה אֹתָם: עוֹבֵד אוֹמֵן
 אֶבֶן טָבָא. כְּתָב מִפְּרֵשׁ כְּגַלְף דְּעֻזְקָא. תַּגְלוֹף יְת תַּרְתִּין אַבְנֵיא. עַל
 שְׁמֵהָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מְשֻׁקְעוֹן. מְרַמְצוֹן בְּדֵהָב תַּעֲבִיד יְתַהוֹן:
 יד) וְשְׁמֵת אֶת-שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל כְּתֻפֹת הָאֹפֶד**

— כש"י —

י פְּתוּלְדָתָם. כְּסֻדְר שְׁנֵלְדוֹ רְאוּבֵן שְׁמֵעוֹן לֵוִי
 יְהוּדָה דִּין נִפְתָּלִי עַל הָאֶחָת, וְעַל הַשְּׁנִיָּה גֹד
 אֲשֶׁר יִשְׁשֶׁכֶר זְבוּלֵן יוֹסֵף בְּנִימִין מְלֵא, שְׁכֵן
 הוּא כְּתוּב בְּמִקוּם תּוֹלְדָתוֹ, עֲשָׂרִים וְחֲמִשׁ
 אוֹתִיּוֹת בְּכָל אֶחָת וְאֶחָת: יא) מַעֲשֵׂה חֲרָשׁ
 אֶבֶן. מַעֲשֵׂה אֶמֶן שְׁלֵ-אַבְנִים. חֲרָשׁ זֶה דְּבוּק
 הוּא לְתַבָּה שְׁלֵאֲחֲרֵיו, וְלִפְיָךְ הוּא נְקוּד פְּתַח
 בְּסוּפוֹ, וְכֵן (יִשְׁטֵיכ מִד יג) חֲרָשׁ עֲצִים נְטָה קו,

זוֹלֵק הַדְּקֻדּוֹק: יב) מַעֲשֵׂה חֲרָשׁ. תִּיבַת חֲרָשׁ תֹּאֵר וּבְכֻסְמוֹךְ הַרִי"ש פְּתוּחָה מִן הַדְּגוּשִׁים וְלוּלִי
 הַרִי"ש הִיָּה דְּגוּשׁ, לְכֵן לֹא תִשְׁתַּנֵּה תְנוּעָתוֹ בְּסִמִּיכוֹת כְּמִשְׁפַּט כָּל הַדְּגוּשִׁים (מַהר"ם):
 יג) עַל כְּתֻפֹת. הַפ"א רַפָּה בְּכָל הַתִּיגָאן וְכֵן כּוֹלְהוֹ דְּלִקְמָן:

תפסיר רס"ג

אֲבִי זָכָרֹן לְבָנָי יִשְׂרָאֵל
וְנִשְׂאֵה אֶהְרֹן אֶת-שְׁמוֹתֶם
לְפָנָי יִהְיֶה עַל-שְׁתֵּי כְּתָפָיו
לְזָכָרֹן: וְתִשְׂוֶי יֵת תַּרְתִּין אֲבִינָא. עַל
כְּתָפֵי אֵיפּוּדָא. אֲבִי דְוִכְרָנָא לְבָנֵי
יִשְׂרָאֵל. וְיִשׁוּל אֶהְרֹן יֵת שְׁמֵהְתְּהוּן. קָדָם
י: עַל תְּרִין כְּתָפוֹהֵי לְדְוִכְרָנָא: ס

גיבי אלצדרת. הגארה ד'כרא
לבני אסראיל. ויחמל הרון
אסמאיהם. בין ידי אללה. עלי
כתיפה ד'כרא: יג) ואצנע עיון
מן ד'הב: יד) וסלסלתין מן
דיהב כ'אלין. מעתדלתין
תצנעהמא צנעה צ'פר. ועלק
אלסלסלתין אלמצ'פורתין עלי
אלעיון: טו) ואצנע בדנה

וְעָשִׂיתָ מְשַׁבְּצֹת זָהָב: וְתַעֲבִיד
מֵרַמְצָן דְּדָהָב: וְשְׁתֵּי שְׂרָשְׂרֹת זָהָב טָהוֹר
מִגְבֹּלוֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם מַעֲשֶׂה עֵבֶת וְנִתְתָּה
אֶת-שְׂרָשְׂרֹת הָעֵבֶת עַל-הַמְּשַׁבְּצֹת: וְתַרְתִּין
תַּכִּין דְּדָהָב דְּכִי. מִתְחַמֵּן. תַּעֲבִיד יִתְהוּן עוֹבֵד גְּדִילוֹ. וְתַתִּין יֵת תַּכְּפִיא
גְּדִילָתָא עַל מֵרַמְצָתָא: ס טו וְעָשִׂיתָ חֹשֶׁן מְשַׁפָּט

— כ"י —

איניש"י"ס זלטו [כלי קטורת]: ונתת את
שרשרת. שלעבותות העשויות מעשה
עבות על המשבצות הללו. ולא זה הוא
מקום צואת עשיתן שלשרשרות, ולא צואת
קביעתן, ואין תעשה האמור כאן לשון צווי,
ואין ונתתה האמור כאן לשון צווי, אלא
לשון עתיד, כי בפרשת החשן חוזר ומצוה
על עשיתן ועל קביעתן, ולא נכתב כאן אלא
להודיע מקצת צורך המשבצות שצוה
לעשות עם האפוד, וכתב לך זאת לומר לך
המשבצות הללו יזקקו לך לכשתעשה
שרשרות מגבולות על החשן, תתנם על
המשבצות הללו: טו חשן משפט. שמכפר

כמין גומא למדת האבן ומשקיעה
במשבצות, נמצאת המשבצת סוככת את
האבן סביב, ומחבר המשבצות בכתפות
האפוד: יז לזכרון. שיראה הקדוש ברוך
הוא השבטים כתובים לפניו ויזכור צדקתם:
יג וְעָשִׂיתָ מְשַׁבְּצֹת. מעוט משבצות שתיים,
ולא פרש לך עתה בפרשה זו אלא מקצת
צרכן, ובפרשת החשן גומר לך פרושן:
יז שְׂרָשְׂרֹת זָהָב. שלשלאות: מגבולות.
לסוף גבול החשן תעשה אותם: מעשה
עבות. מעשה קליעת חוטין, ולא מעשה
נקבים וכפלים, כאותן שעושין לבורות, אלא
כאותן שעושין לערדסקאות, שקורין

תפסיד רס"ג

מתיאה צנעה' האד'ק. כצנעה' אלצדרה. מן ד'הב ואסמאנגון וארגואן. וצבג' קרמו ועשר משזור תצנעהא: טז) וליכון מרבעא מצ'אעפא. טול'הא שבר וערצ'הא שבר: יז) ואנצ'ם פיהא. ארבעה סטור מן נצ'אם אלג'והר. אלסטר אל'א'וול. יאקות אחמר וזמרדד ואצפר: יח) ואלסטר אל'ת'אני. כחלי ומ'הא ובהרמאן: יט) ואלסטר אל'ת'אלת. גזע וסבג ופירוונג:

מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב כְּמַעֲשֵׂה אֶפֶד
תַּעֲשֶׂנוּ זָהָב תְּכֵלֶת
וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ
מִשְׁזָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: וְתַעֲבִיד.
חֹשֶׁן דִּינָא עוֹבֵד אוֹמֵן. כְּעוֹבֵד אֵיפוֹדָא
תַּעֲבִדְנִיה. דְּהָבָא. תְּכֵלָא וְאַרְגָּמָנָא. וְצַבַּע
זְהוּרִי. וּבוּץ שְׁזִיר תַּעֲבִיד יְתִיָּה:
רְבוע יִהְיֶה כְּפּוֹל זֶרֶת
אַרְכּוֹ וְזֶרֶת רְחֵבּוֹ: מְרֻבַּע יִהְיֶה

ע"פ. זרתא אורביה וזרתא פותייה: י) ומלאת בו מלאת
אבן ארבעה טורים אבן טור אדם פטדה
וברקת הטור האחד: ותשלים ביה אשלמות אבנא.
ארבעה סדרין דאבן טבא. סדרא קדמאה. סמקון ירקון וברקון. סדרא
חד: י) והטור השני נפך ספיר ויהלם: וסדרא תנינא.
אזמרגדין שבוזין וסבהלום: י) והטור השלישי לשם
שבו ואחלמה: וסדרא תליתאה. קנפירי טרקיא ועין עגלא:

— רס"י —

על קלקול הדין. דבר אחר משפט, שמברר דבריו והבטחתו אמת, דיישנימיניט זלט. שהמשפט משמש שלש לשונות דברי טענות הבעלי דינים, וגמר הדין, ועונש הדין, אם עונש מיתה, אם עונש מכות, אם עונש ממון, וזה משמש לשון ברור דברים, שמפרש ומברר דבריו: כמעשה אפוד. מעשה חושב

זולק הדקדוק: י) ויהלם. הה"א בקמץ חטף בכל התיגאן:

ומחמשת מינין: ט) זרת ארכו וזרת רחבו. כפול ומוטל לו לפניו כנגד לבו, שנאמר (פסוק ט) ויהיו על לב אהרן, תלוי בכתפות האפוד, הבאות מאחוריו על כתפיו ונקפלות ויורדות לפניו מעט, והחשן תלוי בהן בשרשרות וטבעות, כמו שמפורש בענין: י) ומלאת בו. על שם שהאבנים ממלאות

תפסיר רס"ג

וְהָטוֹר הַרְבִּיעִי תְּרִישׁ וְשֵׁהם וּשְׁפָה מְשַׁבְּצִים
זֶהב יְהִיוּ בְּמִלּוֹאתָם: וְסֹדְרָא
רְבִיעָאָה. כְּרוֹם יִמָּא וּבּוֹרְלָא וּפְנִיתִירִי.
מְרַמְצָן בְּדֶהב. יְהוֹן בְּאֵשְׁלִמוֹתֵהוֹן:
וְהָאֲבָנִים תְּהִיִּין עַל-
שְׁמֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל שְׁתִּים
עֲשֶׂרָה עַל-שְׁמֹתָם פְּתוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל-שְׁמוֹ
תְּהִיִּין לְשָׁנֵי עֶשֶׂר שְׁבֻטִים: וְאֲבָנֵיָא. יְהוֹיִן. עַל שְׁמֹתָם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. תִּרְתָּא עֶשְׂרֵי עַל שְׁמֹתֵהוֹן. כְּתָב מְפָרֵשׁ בְּגִלְף דְּעֹזְקָא גְבַר
עַל שְׁמִיָּה. יְהוֹיִן. לְתַרֵּי עֶשֶׂר שְׁבֻטִין: כְּכַּ וְעֲשִׂיתָ עַל-הַחֹשֶׁן
שְׂרֵשֶׁת גְּבֻלַת מַעֲשֵׂה עֶבֶת זֶהב טְהוֹר:

— רס"י —

גמנות המשבצות המתקנות להן, קורא אותן בלשון מלאים: **כ מְשַׁבְּצִים זֶהב.** יהיו הטורים במלואותם, מקפים משבצות זהב בעומק שעור שיתמלא בעובי האבן, זהו לשון במלואותם, כשיעור מלוי עביון של-אבנים יהיה עומק המשבצות לא פחות ולא יותר: **כג אִישׁ עַל שְׁמוֹ.** בסדר תולדותם סדר האבנים, אודם לראובן, פטדה לשמעון, וכן בלם: **כד עַל הַחֹשֶׁן.** בשביל החשן, לקבעם בטבעותיו, כמו שמפורש למטה בענין: **שְׂרֵשֶׁת.** לשון שרשי אילן המאוזן לאילן להאחו ולהתקע

זולק הדקדוק: **כ תרשיש ושהם וישפה.** הפ"א רפה בכל התיגאן וכולהו שארא. וכתב רד"ק כי הקמץ רחב והשוא נע ושכך קבלו קריאתה ע"ש בספרו חלק הדקדוק וכ"כ הר"י ן' מלך. והיה לך לאות תיבת ישפה שביחזקאל כ"ח, שבא שופר ביו"ד כי היא בטעם זקף. ולא כן כאן שבאה באתנת, ולעולם כי קריאתן שוה: **כז שְׂרֵשֶׁת גְּבֻלַת.** השוא שברי"ש נע מפני הגעיא שבש"יין וכ"ה בכל התיגאן:

בארץ, אף אלו יהיו מאוזן לחשן, שבדם יהיה תלוי באפור, והן שתי שרשרות האמורות למעלה (פסוק יז) בענין המשבצות. ואף שרשרות פתר מנחם בן סרוק לשון שרשים, ואמר שהרי"ש יתרה, כמו מ"ם שבשלושום, ומ"ם שבריקם. ואיני רואה את דבריו, אלא שרשרת בלשון עברית, כששלת בלשון משנה: **גְּבֻלַת.** הוא מגבולות האמור למעלה (פסוק יז) שתתקעם בטבעות, שיהיו בגבול החשן, וכל גבול לשון קצה, שומי"ל כלע: **מַעֲשֵׂה עֶבֶת.** מעשה קליעה:

תפסיד רס"ג

מעתידלה צנעהו צפר. מן דיהב כאלין: כג) ואצנע להא חלקתין מן דיהב. ואגעלהמא פי טרפיהא: כד) ועלק (י"ג: ואגעל) צפירתי אלדיהב. עלי אלחלקתין אלתי פי טרפי אל בדנה: כה) וטרפי אלצפירתיין אללאכרתיו. תעלקהמא עלי

ותעביד על חושנא. תפין מתחמן עובד גדילן דדהב דבי: כג **ועשית על- החשן שתי טבעות זהב ונתת את-שתי הטבעות על-שני קצות החשן:** ותעביד על חושנא. תרתין עוקן דדהב. ותתין. ית תרתין עוקתא. על תרין

סטרי חושנא: כד **ונתתה את-שתי עבתת הזהב על-שתי הטבעת אל-קצות החשן:** ותתין. ית תרתין גדילן דדהב. על תרתין עוקתא. בסטרי חושנא: כה **ואת שתי קצות שתי העבתת תתן על-שתי המשבצות ונתתה על-כתפות האפוד אל-מול פניו:**

— רס"י —

שני ראשיהם שלכל אחת: תתן על שתי המשבצות. הן הכתובות למעלה (פסוק יז) בין פרשת החשן ופרשת האפוד, ולא פרש את צרפן ואת מקומן, עכשיו מפרש שיתקע בהן ראשי העבותות התחובות בטבעות [בראשין] החשן לימין ולשמאל אצל הצואר, שני ראשי השרשרת הימנית תוקע במשבצות שלימין, וכן בשלשמאל שני ראשי שרשרת השמאלית: ונתתה. המשבצות: על כתפות האפוד. אחת בזו ואחת בזו, נמצאו כתפות האפוד מחזיקין את החשן שלא יפל, ובהן הוא תלוי, ועדין שפת החשן התחבונה הולכת ובאה ונוקשת על כרסו, ואינה דבוקה לו יפה, לקף הצרף עוד שתי טבעות לתחתיתו, כמו שמפרש והולף: אל מול פניו. שלאפוד

כג על החשן. לצורך החושן, כדי לקבעם בו. ולא יתכן לומר שתהא תחלת עשיתן עליו, שאם כן מה הוא שחוזר ואומר ונתת את שתי הטבעות, והלא כבר נתונים בו. הנה לו לכתוב בתחלת המקרא ועשית על קצות החשן שתי טבעות זהב, ואף בשרשרות צריך אתה לפתור כן: על שני קצות החשן. לשתי פאות שבנגד הצואר, לימנית ולשמאלית הבאים מול כתפות האפוד: כד ונתתה את שתי עבתת הזהב. הן הן שרשרות גבלות הכתובות למעלה (פסוק כז) ולא פרש מקום קבוען בחשן, עכשיו מפרש לך שיהא תוחב אותן בטבעות, ותדע לך שהן הן הראשונות שהרי בפרשת אלה פקודי לא הכפלו: ככ ואת שתי קצות. של-שתי העבותות

תפסיר רס"ג

אלעיון. פתציר עלי גיבי
אלצדרה מן מקדמהא:
כו) ואצנע איצ'א חלקתין מן
די'הב. ואגעלהמא פי טרפי
אלבדנה פי חאשיתתהא. אלתי
אלי גאנב אלצדרה מן דאכיל:
כו) ואצנע איצ'א חלקתין מן
די'הב. ואגעלהמא באזא גיבי
אלצדרה מן אספל. ממא ילי
וגההא. אמאם תאליפהא.

וַיַּתְּתֵינוּ תַּרְתִּינַן גְּדִילָן דְּעַל תַּרְיִן סְטְרוּהִי.
תַּתִּינַן עַל תַּרְתִּינַן מְרַמְצָתָא. וְתַתִּינַן עַל
כַּתְפֵי אֵיפּוּדָא לְקָבִיל אַפּוּהִי:
כּו וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב
וְשַׁמֶּת אֹתָם עַל-שְׁנֵי קְצוֹת
הַחֹשֶׁן עַל-שִׁפְתּוֹ אֲשֶׁר
אֶל-עֶבֶר הָאֵפּוּד בֵּיתָהּ:
וְתַעֲבִיד. תַּרְתִּינַן עֲזֻקָן דְּדֵהָב. וְתַשְׁוִי

יַתְהוֹן. עַל תַּרְיִן סְטְרֵי חוּשְׁנָא. עַל סַפְתֵיהָ. דְּלַעֲבָרָא דְאֵיפּוּדָא לְגִיּוֹ:
כּו וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב וְנָתַתָּה אֹתָם
עַל-שְׁתֵּי כַתְּפוֹת הָאֵפּוּד מִלְמַטָּה מִמּוֹל פָּנָיו
לְעַמַּת מַחְבְּרָתוֹ מִמַּעַל לְחֹשֶׁב הָאֵפּוּד:

— רס"י —

שוכבין עליו: כז על שתי כתפות האפוד
מלמטה. שהמשבצות נתונות בראשי
כתפות האפוד העליונים הבאים על כתפיו
כנגד גרונו, ונקפלות ויורדות לפניו,
והטבעות צוה לתן בראשן השני, שהוא
מחבר לאפוד, והוא שנאמר לעמת מחברתו,
סמוך למקום חבורן באפוד למעלה מן
החגורה מעט, שהמחברת לעמת החגורה,
ואלו נתונים מעט בגובה זקיפת הכתפות,
הוא שנאמר ממעל לחשב האפוד, והן
כנגד סוף החשן, ונותן פתיל תכלת
באותן הטבעות ובטבעות החשן, ורוכסן
באותן פתילין לימין ולשמאל, שלא יהא
תחתית החושן הולך לפניו וחוזר לאחור
ונוקש על פרסו, ונמצא מישב על המעיל
יפה: ממול פניו. בעבר החיצון:

שלא יתן המשבצות בעבר הכתפות שכלפי
המעיל, אלא בעבר העליון שכלפי החוץ,
והוא קרוי מול פניו שלאפוד, כי אותו עבר
שאינו נראה אינו קרוי פנים: כז על שני
קצות החשן. הן שתי פאותיו התחתונות
לימין ולשמאל: על שפתו אשר אל עבר
האפוד ביתה. הרי לך שני סימנין האחד
שיתנם בשני קצות של-תחתיתו שהוא כנגד
האפוד, שעליונו אינו כנגד האפוד, שהרי
סמוך לצואר הוא, והאפוד נתון על מתניו,
ועוד נתן סימן שלא יקבעם בעבר החשן
שכלפי החוץ, אלא בעבר שכלפי פנים
שנאמר ביתה, ואותו העבר הוא לצד
האפוד, שחשב האפוד חוגרו הכהן ונקפל
הסינר לפני הכהן על מתניו, וקצת פרסו
מכאן ומכאן עד כנגד קצות החשן, וקצותיו

שמן המור (כז) על-שפתו. המנהג להטעים בעיין ולהפריד ביניהם.

תפסיר רס"ג

פֶּזֶק שִׁפְשֻׁגָהּ: כח) וַיִּחַבְּפוּנָהּ. מִן חִלְקָהּ אֵלַי חֶלֶק אֶלְצִדְרָה בְּסֶלֶךְ מִן אֶסְמָאֲנָגוֹן. חֲתִי תִצִּיר פֶּזֶק שִׁפְשֻׁגָהּ. וְלֹא תִזוּל עֲנָהּ: כט) וַיַּחְמַל הָרוֹן אֶסְמָא בְּנֵי אֶסְרָאֵל פִּי אֶלְבְּדָנָה אֶלְמִתְיָאָה. עֲלִי צִדְרָה פִּי דְכֹוּלָּה אֶלְקָדֶס. דִּכְרָא בִּין יָדֵי אֶלְלָה דְאִימָא: ל) וַאֲגַעַל פִּי אֶלְבְּדָנָה אֶלְמִתְיָאָה. אֶלְאֲנֹוֹר וַאֲלִצְחָאִית. וְתִכּוֹן עֲלִי צִדְרָה

וְתַעֲבִיד תַּרְתִּין עִזְקוֹן דְּדִהֲב. וְתַתִּין יִתְהוֹן. עַל תַּרְיִן בְּתַפִּי אִיפּוּדָא מְלָרַע מְלָקְבִיל אַפּוּהִי. לְקָבִיל בֵּית לִוְפִי. מַעְלוֹי. לְהַמִּין אִיפּוּדָא: כח) וַיִּרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן מִטְּבַעְתּוֹ אֶל־טְבַעַת הָאֵפוֹד בְּפִתִּיל תְּכֵלֶת לְהִיּוֹת עַל־חֹשֶׁב הָאֵפוֹד וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד: וַיַּחֲדוּן יֵת חוּשְׁנָא.

מַעְזֻקְתִּיהָ. לְעִזְקַת אִיפּוּדָא בְּחוּטָא דְתַכִּילְתָּא. לְמַהוּי עַל הַמִּין אִיפּוּדָא. וְלֹא יִתְפָּרַק חוּשְׁנָא מַעְלוֹי אִיפּוּדָא: כט) וְנָשָׂא אֶהָרֹן אֶת־שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן הַמְּשֻׁפֵּט עַל־לְבוֹ בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ לְזִכְרוֹן לְפָנַי־יְהוָה תִּמְיֵד: וַיִּטּוֹל אֶהָרוֹן. יֵת שְׁמֹהֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּחֹשֶׁן דִּינָא. עַל לְבִיָּה בְּמִיעֲלִיָּה לְקוּדְשָׁא לְדוּכְרָנָא קָדֶם יי תְּדִירָא: ל) וְנָתַתְּ אֶל־חֹשֶׁן הַמְּשֻׁפֵּט אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתְּמִים וְהָיוּ עַל־לֵב אֶהָרֹן בְּבֹאוֹ לְפָנַי יְהוָה

— רס"י —

וְלִשׁוֹן עֲרָבִי הוּא כְּדַבְּרֵי דוּנִשׁ בֶּן לְבָרְט: ל אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִים. הוּא כְּתַב שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ, שְׁהִיָּה נֹוֹתְנֹו בְּתוֹף כְּפִלֵּי הַחֹשֶׁן, שְׁעַל יָדוֹ הוּא מְאִיר דְּבָרֵיו וּמְתַמֵּם אֶת דְּבָרֵיו. וּבְמַקְדָּשׁ שְׁנֵי הִיָּה הַחֹשֶׁן, שְׁאֵי אֶפְשָׁר לְכַהֵן גְּדוֹל לְהִיּוֹת מְחַסֵּר בְּגָדִים, אֲבָל אוֹתוֹ הַשֵּׁם לֹא הִיָּה בְּתוֹכּוֹ, וְעַל שֵׁם אוֹתוֹ הַכְּתָב הוּא קְרוּי מְשֻׁפֵּט, שְׁנֶאֱמַר (בְּמִדְבָר כז כח) וְשָׂאֵל

כח וַיִּרְכְּסוּ. לְשׁוֹן חֲבוּרָה, וְכֵן (תְּכֵלֶם לז כח) מְרַכְּסֵי אִישׁ חֲבוּרֵי חֲבִלֵי רְשָׁעִים, וְכֵן (יִשְׁעִיכ מ ז) וְהִרְכְּסִים לְבִקְעָה, הָרִים הַסְּמוּכִים זֶה לְזֶה שְׁאֵי אֶפְשָׁר לִירֵד לְגַיָּא שְׁבִינִיָּהֶם אֶלְא בְּקוּשֵׁי גְדוֹל, שְׁמִתוֹף סְמִיכְתָּן הַגִּיָּא וְקוּפָה וְעִמּוּקָה, יְהִיוּ לְבִקְעַת מִישׁוֹר וְנוֹחָה לִילָף: ל הִיּוֹת עַל חֹשֶׁב הָאֵפוֹד. לְהִיּוֹת הַחֹשֶׁן דְּבוּק אֶל חֹשֶׁב הָאֵפוֹד: וְלֹא יִזַּח. לְשׁוֹן נְתוּק,

תפסיד רס"ג

הרון פי דכולה בין ידי אללה. ויחמל הרון. היאה בני אסראיל עלי קלבה. בין ידי אללה דאימא: לא) ואצנע מטטר אלצדרה (ני: צנעה' חאידי). גמלתה מן אסטאנגון: לב) ויכון פאה אלדי' הו ראסה פי וסטה. וחאשיה תחייט בה מטסדירא צנעה' חאידי. כפם אלדרע. יציר לה ללא יכיתרק: לג) ואצנע פי דילה. רמאמין מן אסטאנגון וארגואן וצבג'

ונשא אהרן את-משפט בני-ישראל על-לבו לפני יהוה תמיד: ותתין בחשן דינא. ית אוריא וית תומיא. ויהון על לבא דאהרן. במיעליה לקדם יי. ושול אהרן. ית דין בני ישראל על לביה. קדם יי

תדירא: ס פפפפפ בספרי תיכון (שלישי)

ועשית את-מעיל האפוד כליל תכלת:

ותעביד ית מעיל איפודא גמיר תכלא: **והיה פי-ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא יהיה-לו לא יקרע:** ויהי פומיה כפיל לגויה. תורא. יהי מקף לפומיה סחור סחור עובר מחי. כפוס שרין. יהי ליה דלא יתבוע: **לג ועשית על-שוליו רמני תכלת וארגמן ותולעת שני על-שוליו סביב ופעמני**

— רס"י —

להיות לו לשפה כפילתו, והיה מעשה אורג ולא כמחט: **כפי תחרא.** למדנו שהשריונים שלהם פיהם כפול לתוכו: **לא יקרע.** כדי שלא יקרע, והקורע עובר בלאו, שזה ממנן לאוין שבתורה, וכן (פסוק כח) ולא יזח החשן, וכן (שמות כח טו) לא יסורו ממנו הנאמר בדי הארון: **לג רמוני.** עגולים וקלולים היו כמין רמונים העשויים כביצת תרנגולת: **ופעמוני זהב.** גין עם ענבלין שבתוכם:

לו במשפט האורים: **את משפט בני ישראל.** דבר שהם נשפטים ונוכחים על ידו אם לעשות דבר או לא לעשות. ולפי מדרש אגדה שהחשן מכפר על מעותי הדין, נקרא משפט על שם סליחת המשפט: **לא את מעיל האפוד.** שהאפוד נתון עליו לחגורה: **כליל תכלת.** כלו תכלת, שאין מין אחר מעורב בו: **לז והיה פי ראשו.** פי המעיל שבגבהו הוא פתיחת בית הצואר: **בתוכו.** כתרומתו כפיל לגויה, כפול לתוכו

תפסיר רס"ג

קרמז. פי דילה מסתדירא. וגלאגל מן דיהב. פי מא בינהם מסתדירא: לד) גלגל מן דיהב ורמאנה. גלגל מן דיהב ורמאנה. פי דיל אלממטר מסתדירא: לה) ויפון עלי הרון אד' יכ'דם. ויסמע צותה. פי דיכולה אלקודס. בין ידי אללה. ופי כ'רוגה ולא יהלד: לו) ואצנע עצאבה מן דיהב כאלין. ואנקש עליהא כנקש אלכ'אתם. קדש ליי: לו) ושד'הא בסלך אסמאנגון.

זָהָב בַּתּוֹכֶם סָבִיב: וְתַעֲבִיד
עַל שְׂפוּלוֹהֵי. רְמוּנֵי תַכְלָא וְאַרְגֻּנָּא
וַצִּבֵּעַ זְהוּרֵי. עַל שְׂפוּלוֹהֵי סְחֹר סְחֹר.
וְזָגִין דְּדַהֲבָּהּ. בִּינְיָהוֹן סְחֹר סְחֹר:
לְדִּ פְּעֵמֹן זָהָב וְרְמוּן פְּעֵמֹן
זָהָב וְרְמוּן עַל-שׁוּלֵי
הַמְּעִיל סָבִיב: זָגָא דְּדַהֲבָּא
וְרְמוּנָא. זָגָא דְּדַהֲבָּא וְרְמוּנָא. עַל שְׂפוּלֵי
מְעִילָא סְחֹר סְחֹר: לְדִּ וְהִיָּה עַל-
אַהֲרֹן לְשֶׁרֶת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ

בְּבֹאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ לְפָנָי יִהְיֶה וּבְצֵאתוֹ וְלֹא
יָמוּת: וַיְהִי עַל אֶהֲרֹן לְשַׁמְשָׂא. וַיִּשְׁתַּמַּע קְלִיָּהּ. בְּמִיעֲלִיָּהּ לְקוֹדֶשָׁא.
לְקִדְּשׁ יֵי. וּבַמִּפְקִיָּה וְלֹא יָמוּת: ס **כִּי רִבִּיעִיב בְּסִפּוֹי** לְדִּ וְעֲשִׂיתָ
צִיץ זָהָב טָהוֹר וּפְתִיחַת עָלָיו פְּתוּחֵי חֹתֶם
קֹדֶשׁ לִיהוָה: וְתַעֲבִיד צִיצָא דְּדַהֲבָּהּ דְּכִי. וְתַגְלוֹף עֲלוֹהֵי פְתָב
מִפְּרֶשׁ. קֹדֶשׁ לִי: לְדִּ וְשִׁמַּתָּ אֹתוֹ עַל-פְּתִיל תַּכְלָת

— רס"י —

המצח מאוּן לאוּן: לו על פתיל תכלת. ובמקום אחר הוא אומר (שמוט לט לו) ויתנו עליו פתיל תכלת, ועוד פתיב כאן והיה על המצנפת, ולמטה הוא אומר (פסוק לו) והיה על מצח אהרן, ובשחיטת קדשים שנינו (זכחיס יט ט) שערו היה נראה בין ציץ למצנפת, ששם מניח תפלין, למדנו שהמצנפת למעלה בגובה הראש ואינה

בתוכם סביב. ביניהם סביב, בין שני רמונים פעמון אחד דבוק ותלוי בשולי המעיל: לו פעמון זָהָב וְרְמוּן פְּעֵמֹן זָהָב וְרְמוּן. אצלו: לו ולא ימות. מכלל לאו אתה שומע הן, אם יהיו לו לא יתחייב מיתה, הא אם יבנס מחסר אחד מן הבגדים הללו חייב מיתה בידי שמים: לו ציץ. כמין טס של זָהָב היה, רוחב שתי אצבעות, מקיף על

תפסיר רס"ג

וְהָיָה עַל-הַמְצַנֶּפֶת אֵל-מוֹל

פְּנֵי-הַמְצַנֶּפֶת יְהִיָּה: וְתִשׁוּי

יְתִיָּה עַל חוּטָא דְתַכְּלִיתָא. וְיְהִי עַל
מְצַנֶּפֶתָא, לְקַבִּיל אִפִּי מְצַנֶּפֶתָא יְהִי:

וְהָיָה עַל-מִצַּח אֶהְרֹן

וְנִשָּׂא אֶהְרֹן אֶת-עֵינָיו

הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל לְכָל-מִתְנַת קְדוּשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל-מִצַּחוֹ

תְּמִיד לְרַעוֹן לָהֶם לְפָנָי יְהוָה: וְיְהִי עַל בֵּית עֵינוּהִי

דְּאֶהְרֹן. וְיִטּוֹל אֶהְרֹן יַת עֵוִית קוּדְשֵׁיא. דִּיקְדִּישׁוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לְכָל
מִתְנַת קוּדְשֵׁיהוֹן. וְיְהִי עַל בֵּית עֵינוּהִי תְדִירָא. לְרַעוֹא לְהוֹן קְדָם יְיָ:

— רס"י —

נמצא מסלק העין מן הקדושים: את עין הקדושים. לרצות על הדם ועל החלב שקרבו בטומאה, כמו ששנינו (פסחים טו ב) אי זה עין הוא נושא, אם עין פגול, הרי כבר נאמר (ויקרא יט ז) לא ירצה, ואם עין נותר, הרי נאמר (ויקרא יח) לא יחשב, ואין לומר שיכפר על עין הפהן שהקריב טמא שהרי עין הקדושים נאמר, ולא עין המקריבים, הא אינו מרצה אלא להכשיר הקרבן: והיה על מצחו תמיד. אי אפשר לומר שיהא על מצחו תמיד, שהרי אינו עליו אלא בשעת העבודה, אלא תמיד לרצות להם, אפלו אינו על מצחו, שלא היה פהן גדול עובר באותה שעה, ולדברי האומר (יומא ז ב) עזרהו על מצחו מכפר ומרצה, ואם לא אינו מרצה, נדרש על מצחו תמיד, מלמד שמשמש בו בעודו על מצחו, שלא יסיח דעתו ממנו:

ותכון דון אלעמאמה מן מקדמהא: לח) ותכון עלי גבהה' הרון. אד' יסתג'פר ען ד'נוב אל'אנד'אס. אל'די יקדסהא בני אסראיל. לגמיע עטאיאהם ואקד'אסהם. פתכון עלי גבהתה דאימא. ל'רת'צ'א ענהם בין ידי אללה:

עמוקה לפניס בה כל הראש עד המצח, והציץ מלמטה, והפתילים היו בנקבים ותלויין בו בשני ראשים ובאמצעיתו ששה בשלושה מקומות הללו, פתיל מלמעלה, אחד מבחוץ, ואחד מבפנים כנגדו, וקושר ראשי הפתילים מאחורי העורף שלשתן, ונמצאו בין אורך הטס ופתילי ראשו מקיפין את הקדקד, ופתיל האמצעי שבראשו קשור עם ראשי השנים, הולך על פני רוחב הראש מלמעלה, ונמצא עשוי כמין כובע, ועל פתיל האמצעי הוא אומר והיה על המצנפת, והיה נותן הציץ על ראשו כמין כובע על המצנפת, והפתיל האמצעי מחזיקו שאינו נופל, והטס תלוי כנגד מצחו, ונתקיימו כל המקראות פתיל על הציץ, וציץ על הפתיל, והפתיל על המצנפת מלמעלה: ל' ונשא אהרן. לשון סליחה, ואף על פי כן אינו זו ממשמעו, אהרן נושא את המשא שלעון,

תפסיד רס"ג

לט) ויש אלתוניה מן עשר.
ואצנע אלעמאמה מן עשר.
ואלזנאר תצנעה צנעה' ראקם:
מ) ולבני הרון תצנע תואניא.
ואצנע להם זנאנירא. וקלאנס
תצנעהא להם. לפראמה ופכר:
מא) ואלבסהמא הרון אכיד.
ובניה מעה. ואמסחהם. ואכמל
ואגבהם. וקדסהם ויאמו לי:
מב) ואצנע להם סראויל מן
עשר. לתגטי מן אבדאנהם

לֹט וְשִׁבְצָתָּ הַכֹּתֶנֶת שֵׁשׁ
וְעֲשִׂיתָ מְצַנְפֵת שֵׁשׁ
וְאַבְנֵי תַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה
רָקִים: וּתְרַמִּיץ כְּתוּנָא דְבוּצָא.
וְתַעֲבִיד מְצַנְפָתָא דְבוּצָא. וְהַמִּין תַעֲבִיד
עוֹבֵד צִיִּיר: מ וְלִבְנֵי אֶהְרֹן
תַעֲשֶׂה כֹתֶנֶת וְעֲשִׂיתָ לָהֶם
אַבְנֵיטִים וּמְגַבְעוֹת תַעֲשֶׂה

לָהֶם לְכָבוֹד וּלְתַפְאֶרֶת: וְלִבְנֵי אֶהְרֹן תַעֲבִיד כְּתוּנִין.
וְתַעֲבִיד לְהוֹן הַמִּנִּין. וְקוֹבְעִין תַעֲבִיד לְהוֹן. לִיקָר וּלְתוֹשְׁבָחָא:
מא וְהַלְבַּשְׁתָּ אֹתָם אֶת־אֶהְרֹן אֶחָיד וְאֶת־בְּנָיו
אֹתוֹ וּמְשַׁחְתָּ אֹתָם וּמְלֵאתָ אֶת־יָדָם וְקִדְשַׁתָּ
אֹתָם וּכְהַנּוּ־לִי: וְתַלְבִּישׁ יְתֵהוֹן יֵת אֶהְרֹן אֶחָיד. וְיֵת בְּנוֹהֵי
עִמְיָה. וְתַרְבִּי יְתֵהוֹן. וְתַקְרִיב יֵת קוֹרְבָנֵהוֹן. וְתַקְדִּישׁ יְתֵהוֹן וְיִשְׁמְשׁוּן
קְדָמַי: מב וְעֲשֶׂה לָהֶם מְכַנְסֵי־בָד לְכִסּוֹת בָּשָׂר

— רס"י —

אֶהְרֹן וְאֵת בְּנָיו בְּשֵׁמֶן הַמִּשְׁחָה: וּמְלֵאתָ אֹת
יָדָם. כָּל מְלוּי יָדַיִם לְשׁוֹן חֲנוּף, כְּשֶׁהוּא נִכְנָס
לְדָבָר לְהִיּוֹת מְחֻזָּק בּוֹ מְאוּתוֹ יוֹם וְהַלְאָה
הוּא מְלוּי, וּבְלִשׁוֹן לְעוֹ כְּשֶׁמִּמֵּנִין אָדָם עַל
פְּקִידַת דְּבָר, נוֹתֵן הַשְּׁלִיט בְּיָדוֹ בֵּית יָד
שֶׁל־עוֹר שְׁקוּרִין גַּיִט זַלְטוֹ [כַּפְפָּה], וְעַל יָדוֹ הוּא
מְחֻזָּקוֹ בְּדָבָר, וְקוֹרִין לְאוֹתוֹ מְסִירָה כִּי־שֵׁטִיִּי
זַלְטוֹ [לְהַסְמִיךְ] וְהוּא מְלוּי יָדַיִם: מֵצ וְעֲשֶׂה
לָהֶם. לְאֶהְרֹן וְלִבְנָיו: מְכַנְסֵי בָד. הָרִי
שְׁמוּנָה בְּגָדִים לְכַהֵן גְּדוּל, וְאַרְבָּעָה לְכַהֵן

לֹט וְשִׁבְצָתָּ. עֲשֶׂה אוֹתָהּ מְשַׁבְּצוֹת מְשַׁבְּצוֹת.
וּכְלָה שֶׁל־שֵׁשׁ: מ וְלִבְנֵי אֶהְרֹן תַעֲשֶׂה
כֹּתֶנֶת. אַרְבָּעָה בְּגָדִים הַלְלוֹ וְלֹא יוֹתֵר
כְּתֹנֶת, וְאַבְנֵיטִים וּמְגַבְעוֹת הֵיא מְצַנְפֵת,
וּמְכַנְסִים הַכְּתוּבִים לְמִטָּה בְּפָרְשָׁה (פְּסוּק מֵצ):
מא וְהַלְבַּשְׁתָּ אֹתָם אֶת אֶהְרֹן. אוֹתָם
הָאֲמוּרִים בְּאֶהְרֹן חֹשֶׁן וְאַפּוֹד וּמְעִיל וּכְתוּנֹת
תְּשַׁבֵּץ, מְצַנְפֵת וְאַבְנֵיטִים וְצִיץ וּמְכַנְסִים.
הַכְּתוּבִים לְמִטָּה בְּכֹלָם: וְאֵת בְּנָיו אֹתוֹ.
אוֹתָם הַכְּתוּבִים בָּהֶם: וּמְשַׁחְתָּ אוֹתָם. אֵת

תפסיר רס"ג

עֲרוּהָ מִמֶּתְנִים וְעַד-יָרְכִים

יְהִיוּ: וְעֵבִיד לְהוֹן מִכְּנָסִין דְּבוּן.

לְכַסְּאָה בֶּשֶׁר עָרְיָא. מִחֲרָצִין וְעַד יָרְכָן

יְהוֹן: מִגְּ וְהָיוּ עַל-אַהֲרֹן וְעַל-

בָּנָיו בְּבֵאֵם | אֶל-אַהֲלֵ

מוֹעֵד אוֹ בְּגִשְׁתֶּם אֶל-

הַמִּזְבֵּחַ לְשָׂרֵת בְּקֹדֶשׁ

וְלֹא-יִשְׂאוּ עֵוֹן וּמָתוּ חֲקַת

עוֹלָם לֹו וְלִזְרָעוֹ אַחֲרָיו:

בְּמִיעֲלֵהוֹן לְמִשְׁכַּן זְמָנָא. אוֹ בְּמִקְרַב־הוֹן

לְמִדְבַּחָא לְשִׁמְשָׂא בְּקוֹדֶשׁא. וְלֹא יִקְבְּלוּן חוּבָא וְלֹא יָמוּתוּן. קָיִם עָלֶם.

לִיָּה וְלִבְנוֹהֵי בְּתָרוּהֵי: ס

הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָּהֶם לְקֹדֶשׁ אַתֶּם לְכַהֵן לִי

לְקַח פֶּר אֶחָד בֶּן-בָּקָר וְאֵילָם שְׁנַיִם תְּמִימִם:

וְדִין פֶּתֶגְמָא. דְּתַעֲבִיד לְהוֹן. לְקֹדֶשׁא יְתַהוֹן לְשִׁמְשָׂא קְדָמִי. סב. תוֹר

חַד בַּר תּוֹרִי. וְדַכְרִין תְּרִין שְׁלֵמִין: ב וְלָחֶם מִצּוֹת וְחֻלֹּת

אלסוודה. מן אלחקוין אלי
אלדכפתין תכון: מג) ותכון
עלי הרון ובניה. פי דכיליהם
אלי כבא אלמחציר. ופי
תקדמהם אלי אלמד'בח
ליכדמון פי אלקדס. ולא
יחמלון ענה וזרא פיהלפון. רסם
אלדהר. לה ולנסלה בעדה:
כט א) ותדיא אל אמר אלדי
תצנעה להם. לתקדסהם ויאמו
לי. כדי רתא מן אלפקר.
וכבשין צחימין: ב) וכבו פסיר

הדיוט: מג והיו על אהרן. כל הבגדים
האלה על אהרן הראויין לו: ועל בניו.
האמורים בהם: בבאם אל אהל מועד.
להיכל, וכן למשכן: ומתו. הא למדת,
שהמשמש מחסר בגדים במיתה: חקת
עולם לו. כל מקום שנאמר חקת עולם, הוא
גזרה מיד ולדורות, לעכב בו: כש 6 לקח.
כמו קח, ושתי גזרות הן, אחת של קיחה,
ואחת של לקיחה, ולכן פתרון אחד: פר
אחד. לכפר על מעשה העגל שהוא פר:
ולחם מצות וחלות מצות ורקיקי מצות.
הרי אלו שלשה מינין רבובה, וחלות
זולק הדקדוק: מ או בגשתם אל המזבח. תיבת המזבח בפשטא אחת בחי"ת והיא מלרע.
וכ"כ אור תורה שכ"ה בספרי ספרד ע"ש בפרשת לך לך:

תפסיד רס"ג

גראדק מלתותה בדהן.
 ורקאק פטיר ממסותה בדהן.
 מן סמד אלחנטה תצנעהא:
 ג) ואגעלהא פי סלה ואחדה.
 וקדמתא פיהא. מע אלרת'
 ואלכבשין: ד) וקדם הרון
 ובניה. אלז באב כ'בא
 אלמחציר. ואגסלהם באלמא:
 ה) וכד אלתיאב. ואלבס
 הרון אלתיניה. ואלממטר
 ואלצדדה ואלבדנה. ואשדדה
 בשפשגהא: ו) וציר אלעמאמה

**מִצַּת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן
 וְרִקְיָקִי מִצּוֹת מְשֻׁחִים
 בְּשֶׁמֶן סֹלֶת חֲטִיִּים תַּעֲשֶׂה
 אֹתָם: וְלַחִים פֶּטִיר. וְגִרְיָצִן פֶּטִירִין
 דְּפִילָן בְּמִשַׁח. וְאַסְפוּגִין פֶּטִירִין דְּמִשְׁיַחִין
 בְּמִשַׁח. סֹלֶת דְּחֲטִין תַּעֲבִיד יְתְהוּן:
 וְנָתַתְּ אוֹתָם עַל-סֹל אֶחָד
 וְהִקְרַבְתָּ אֹתָם בַּסֹּל וְאֶת-
 הַפֶּר וְאֶת שְׁנֵי הָאֵילָם:**

ותתין יתהון על סלא חד. ותקריב יתהון בסלא. וית תורא. וית תרין
 דכרין: ואת אהרן ואת בניו תקריב אל-פתח
 אהל מועד ורחצת אתם במים: וית אהרן וית בנוהי
 תקריב. לתרע משכן זמנא. ותסחי יתהון במיא: ולקחת
 את-הבגדים והלבשת את-אהרן את-הכתנת
 ואת מעיל האפד ואת-האפד ואת-החשן
 ואפדת לו בחשב האפד: ותסב ית לבושיא. ותלביש ית
 אהרן ית פתונא. וית מעיל איפודא. וית איפודא וית חושנא. ותתקין
 ליה. בהמין איפודא: ושמת המצנפת על-ראשו

— רס"י —

משחים בשמן. אחר אפיתן מושחן כמין כי
 יונית, שהיא עשויה כנוץ שלנו: והקרבת
 אתם. אל חצר המשכן ביום הקמתו:
 ד ורחצת. זו טבילת כל הגוף: כ ואפדת.
 קשט ותקן החגורה והסינר סביבותיו:

ורקיקים לחם מצות, היא הקרויה למטה
 בענגן (פסוק כג) סלת לחם שמן, על שם
 שנותן שמן ברבוכה כנגד החלות והרקיקין.
 וכל המינין באים עשר עשר חלות: בלולת
 בשמן. כשהן קמח יוצק בהן שמן ובוללן:

תפסיר רס"ג

וּנְתַתְּ אֶת-נֹזֶר הַקֹּדֶשׁ עַל-

הַמְצַנְפֹת: וּתְשִׂי מְצַנְפֹתָא עַל

רִישֵׁיהֶן. וְתִתִּין יֵת כְּלִילָא דְקוּדְשָׁא עַל

מְצַנְפֹתָא: וְלִקְחַתְּ אֶת-שֶׁמֶן

הַמְּשֻׁחָה וַיִּצְקֵתְּ עַל-רֹאשׁוֹ

וּמְשַׁחְתָּ אֹתוֹ: וְתִסַּב יֵת מְשַׁחַא

דְּרַבּוּתָא. וְתִרִיק עַל רִישֵׁיהֶן. וְתִרְבִּי

יְתִיָּה: וְאֶת-בְּנֵי תִקְרִיב

וְהִלַּבַשְׁתֶּם כְּתַנְתָּ: וְיֵת בְּנוֹהֵי

תִּקְרִיב. וְתִלְבִּישׁוּן כְּתוּנִין: וְחִגְרַתְּ אֹתָם אֲבִיט אֶהְרֹן

וּבְנָיו וְחַבְשֹׁת לָהֶם מִגִּבְעֹת וְהִיתָה לָהֶם כְּהֵנָּה

לְחֻקֹּת עוֹלָם וּמִלֵּאת יַד-אֶהְרֹן וַיַּד-בְּנָיו:

וְתִזְרִין יְתֵהוּן הַמִּזִּין אֶהְרֹן וּבְנוֹהֵי. וְתִתְקִין לָהֶן קוּבְעִין. וְתִהִי לָהֶן.

כְּהוֹנֵתָא לְקִים עָלֶם. וְתִקְרִיב קוּרְבָנָא דְאֶהְרֹן וְקוּרְבָנָא דְבְּנוֹהֵי:

וְהִקְרַבְתָּ אֶת-הַפָּר לִפְנֵי אֱהֵל מוֹעֵד וְסַמֵּךְ

אֶהְרֹן וּבְנָיו אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ הַפָּר:

וְתִקְרִיב יֵת תּוֹרָא. לְקִדָּם מְשַׁבֵּן זְמַנָּא. וַיִּסְמוֹךְ אֶהְרֹן וּבְנוֹהֵי יֵת יְדֵיהֶן

עַל רִישׁ תּוֹרָא: וְשַׁחַטְתָּ אֶת-הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה

עלי ראסה. ואגעל תאג
אלקודס דון אלעמאמה: ז) וכד'
מן דהן אלמסת. וצב עלי
ראסה. ואמסחה: ת'ם קדם
בניה. ואלבסהם תואניא:
ט) ואשדדהם בזנאניר הרון
ובניה. וקלדהם קלאנסא.
פתציר להם. אמאמה רסם
אלדהר. ואכמל ואגב הרון
וואגב בניה: י) וקדם אלדת.
בין ידי כ'בא אלמחציר. ויסנד
הרון ובניה. אידיהם עלי
ראסה: יא) ואד'בחה בין ידי

— רס"י —

וְנֹזֶר הַקֹּדֶשׁ. ז) הַצִּיץ: עַל הַמְצַנְפֹת. כְּמוֹ
שְׁפָרְשֵׁתִי לְמַעַלָּה (שְׁמוֹת כח לז) עַל יְדֵי הַפְּתִיל
הָאֲמָצְעִי וְשָׁנִי פְתִילִין שְׁבֵרָאשׁוֹ הַקְּשׁוּרִין
שְׁלֻשְׁתָּן מְאֻחָרֵי הָעוֹרָף הוּא נוֹתְנוֹ עַל
הַמְצַנְפֹת כְּמִין כּוּבְעִ: ז) מְשַׁחְתָּ אֹתוֹ. אָף

מְשִׁיחָה ז) כְּמִין ז) כְּמִין כִּי יִנְתִּי. נוֹתֵן שֶׁמֶן עַל
רֹאשׁוֹ וּבֵין רִיסֵי עֵינָיו וּמְחַבְּרֵן בְּאֲצָבָעוֹ:
ט) וְהִיתָה לָהֶם. מִלֵּוֹי יְדִים ז) לְכַהֲנַת עוֹלָם:
וּמִלֵּאת. עַל יְדֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: י) אֶהְרֹן
וַיַּד בְּנָיו. בְּמִלֵּוֹי וּפְקֻדַת הַכֹּהֲנֵי:

תפסיר רס"ג

אללה. ענד באב כ'בא אלמחציר: יב) וכד' מן ד'מה. ואגעלה עלי' ארכאן אלמד'בח באצבעד. וצב' באקיה ענד אסאסה: יג) וכד' מנה אלתי'רב אלמג'שי אלגוף. וזאידה' (י"ג זיאדה) אלכבד ואלכלותין. ואלשחם אלד'י עליהמא. וקתר ד'אלד' עלי' אלמד'בח: יד) ולחם אלרת' וגלדה ופרתה. אתרקזה באלנאר כ'ארג אלעספר. לאנה ד'פוח:

פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְתָפוּס יָת תּוֹרָא קָדָם יי' בְּתַרְע מִשְׁכַּן זְמַנָּא: וְלִקְחַתְּ מִדָּם הַפָּר וְנִתְתָּה עַל-קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאֶצְבָּעֶךָ וְאֶת-כָּל-הַדָּם תִּשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ: וְתִסַּב מִדָּמָא דְתוֹרָא. וְתִתִּין. עַל קַרְנֹת מִדְּבָחָא בְּאֶצְבָּעֶךָ. וְיֵת כָּל דְּמָא תִּשְׁפֹּךְ לְיְסוּדָא דְּמִדְּבָחָא: וְלִקְחַתְּ אֶת-כָּל-הַחֵלֶב הַמִּכֶּסֶה

אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת-הֵיתָרָתָּ עַל-הַכֶּבֶד וְאֶת שְׂתֵי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחַ: וְתִסַּב. יָת כָּל תְּרַבָּא דְּחַפֵּי יָת גִּזָּא. וְיֵת חַצְרָא דְעַל כְּבֻדָּא. וְיֵת תְּרַתִּין פּוֹלִין. וְיֵת תְּרַבָּא דְעֲלֵיהוֹן. וְתִסִּיק לְמִדְּבָחָא: וְאֶת-בֶּשֶׂר הַפָּר וְאֶת-עֲרוֹ וְאֶת-פְּרִשׁוֹ תִשְׂרֹף בְּאֵשׁ מַחוּץ לַמִּחֲנֶה חֲטָאת הוּא: וְיֵת בֶּשֶׂר תּוֹרָא וְיֵת מִשְׁבִּיהָ וְיֵת אוֹכְלֵיהָ. תּוֹקִיד בְּנוֹרָא. מִפְּרָא לְמִשְׁרִיתָא. חֲטָאתָא הוּא:

— רס"י —

יא פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. בְּחַצֵּר הַמִּשְׁכָּן שְׁלֹפְנֵי הַפֶּתַח: יב עַל קַרְנֹת. לְמַעַל בְּקַרְנֹת מִמֶּשׁ: וְאֶת כָּל הַדָּם. שְׁנֵי הַדָּם: אֵל יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ. כְּמִין בְּלִיטָת בֵּית קְבוּל עֲשׂוּי לוֹ סָבִיב סָבִיב לְאַחַר שְׁעָלָה אַמָּה מִן הָאָרֶץ: יג הַחֵלֶב

הַמִּכֶּסֶה אֶת הַקֶּרֶב. הוּא הַקְרוּם שְׁעַל הַכֶּבֶד שְׁקוּרִין טִייל"א: וְאֶת הֵיתָרָתָּ. הוּא טְרַפְשָׁא דְכְּבֻדָּא שְׁקוּרִין אִיזִידוּ"ש [סְרַעְפָּת]: עַל הַכֶּבֶד. אַף מִן הַכֶּבֶד יִטוּל עֲמָה: יד תִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ. לֹא מְצִינוּ חֲטָאת חִיצוֹנָה נִשְׂרָפָת אֲלָא זוּ:

זֶלֶק הַדְּקוּק: יי' וְאֶת-הֵיתָרָתָּ עַל הַכֶּבֶד. תִּיבַת וַאֲת בַּסְגוּל וּמְקַף בְּכַל הַתִּיגָאן:

תפסיר רס"ג

וְאֶת־הָאֵילִי הָאֶחָד תִּקַּח
 וְסַמְכוּ אֹהֶרֶן וּבְנָיו אֶת־
 יָדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵילִי:
 וְיָת דְּכָרָא חַד תִּסְבּוּ. וְיִסְמְכוּן. אֹהֶרֶן
 וּבְנוֹהֵי. יָת יְדִיהוֹן עַל רִישׁ דְּכָרָא:
 וְשַׁחֲטוּ אֶת־הָאֵילִי
 וּלְקַחְתָּ אֶת־דָּמּוֹ וּזְרַקְתָּ

(טו) ת'ם קדם אחד אלכבשין.
 ויסגד הרון ובניה. אידיהם עלי
 ראסה: (טז) ואד'בחה וכד' מן
 דמה. ורשה עלי אלמד'בח
 מסת'ירא: (יז) ועצה אעצ'אא.
 ואג'סל גופה ואפ'ארעה.
 ואצ'פ'הא עלי אעצ'איה
 וראסה: (יח) וק'תרה עלי
 אלמד'בח. לאנה צעידה ללה.

עַל־הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב: וְתַפּוֹס יָת דְּכָרָא. וְתִסְבּוּ יָת דְּמִיָּה. וְתִזְרוּק
 עַל מַדְבַּחָא סְחֹר סְחֹר: וְאֶת־הָאֵילִי תִנְתַּח לְנִתְחֵיו
 וְרַחֲצַת קִרְבּוֹ וּכְרַעְיוֹ וְנִתַּח עַל־נִתְחֵיו וְעַל־
 רִאשׁוֹ: וְיָת דְּכָרָא. תִּפְלִיג לְאַבְרוּהֵי. וְתַחֲלִיל גּוּיָהּ וּכְרַעוּהֵי. וְתַתִּין
 עַל אֲבְרוּהֵי וְעַל רִישֵׁיהֶּ: וְהִקְטַרְתָּ אֶת־כָּל־הָאֵילִי
 הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ הוּא לִיהוּהָ רִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה

— כס"י —

האחת בקרן זוית זו, והאחת בקרן שכנגדה
 באלכסון, וכל מתנה נראית בשני צדי הקרן
 אלף ואלף, נמצא הדם נתן בארבע רוחות
 סביב, לפי קרוי סביב: י על נתחיו. עם
 נתחיו, מוסף על שאר הנתחים:
 יש ריח ניחוח. נחת רוח לפני שאמרתי
 ונעשה רצוני: אשה. לשון אש. והיא
 הקטרת איברים שעל האש:

טו וזרקת. בכלי, אחו במזרק וזרק כנגד
 הקרן כדי שיראה לכאן ולכאן, ואין קרבן
 טעון מתנה באצבע אלא חטאת בלבד, אבל
 שאר זבחים אינן טעונין קרן ולא אצבע.
 שמתן דמים מחצי המזבח ולמטה, ואינו
 עולה בכבש אלא עומד בארץ וזרק: סביב.
 כך מפורש בשחיטת קדשים (זכמיס נג ט)
 שאין סביב אלא שתי מתנות שהן ארבע.

זולק הדקדוק: ואת האיל וכו' וסמכו אהרן וכו'. תיבת אהרן שבפסוק זה בספרים שלנו
 חסר וי"ו. אבל במסורת הדפוס לחוד מלא, וטעם זה לא ראיתיו למה מלא. אבל לפי הספרים
 שלנו מצאתי טעם בחסרון שם אהרן כל אהרן חסר וי"ו. למה אינו דין שיהא של משה חסר
 ושל אהרן מלא ע"כ. ופליאה נשגבה בעיני היא זו ולפיכך אין לכתבם בספרי התורות כי אם

חסר עד שיערה עלינו רוח (מהר"ם):

תפסיר רס"ג

מֵרִצֵּי מִקְבֹּל. קִרְבָּאן הוּא לְלֵה:
 יט) וְקִדְּם אֶלְכֶבֶשׂ אֱלֹתֵי־אֲנִי.
 וְיִסְגְּדוּ הָרוּן וּבְנֵיהָ. אִידִיָּהֶם עָלַי
 רֵאסָה: ט) וְאֲדַבְּחָהּ. וְכֹדִי מִן
 דְּמָה וְאֶגְעַל. עָלַי שְׁחִמְהִי אֲדִין
 הָרוּן. וְשַׁחֲמַאת אֲדִיאֵן בְּנֵיהָ
 אֱלֹאֲיָאֲמִין. וְעָלַי אֲבֵהָאִם
 אִידִיָּהֶם אֱלֹאֲיָאֲמִין. וְרֵשׁ בְּקִי
 אֶלְדָּם (י"ג: וְרֵשׁ בְּאֶקִּיָּה). עָלַי
 אֶלְמִדְּבַח מְסַתְּדִירָא: כא) וְכֹדִי
 מִן אֶלְדָּם אֶלְדִּי עָלַי אֶלְמִדְּבַח
 וּמִן דְּהֵן אֶלְמִסְתָּה. וְאֶנְצִיָּה עָלַי
 אֶלְמִדְּבַח וְעָלַי הָרוּן וְתִיאַבָּה
 וּבְנֵיהָ. וְתִיאַב בְּנֵיהָ מְעָה.

לִיְהוָה הוּא: וְתִסִּיק יָת כָּל דְּכָרָא
 לְמִדְּבַחָא. עֲלֵתָא הוּא קִדְּם יי.
 לְאֵתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא. קוּרְבָּנָא קִדְּם יי

הוּא: (חַעֲשִׂי) וְלִקְחֹתָ אֶת

הָאֵיל הַשְּׁנַי וְסַמֶּךְ אֶהְרֹן
 וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ

הָאֵיל: וְתִסַּב. יָת דְּכָרָא תִנְיָנָא.

וְיִסְמוֹךְ אֶהְרֹן וּבְנוֹהֵי יָת יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ

דְּכָרָא: ב) וְשַׁחַטְתָּ אֶת־הָאֵיל

וְלִקְחֹתָ מִדְּמוֹ וְנִתְתָּה

עַל־תְּנוּפֶךָ אֵזֶן אֶהְרֹן וְעַל־תְּנוּפֶךָ אֵזֶן בְּנָיו

הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן רַגְלָם

הַיְמָנִית וּזְרָקְתָּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

וְתַפּוֹס יָת דְּכָרָא. וְתִסַּב מִדְּמִיָּה וְתִתִּין. עַל רוּם אֹודְנָא דְּאֶהְרֹן.

וְעַל רוּם אֹודְנָא דְּבְנוֹהֵי דִימִינָא. וְעַל אֵלִיֹון יְדֵהוֹן דִימִינָא. וְעַל אֵלִיֹון

רַגְלֵהוֹן דִימִינָא. וְתִזְרוֹק יָת דְּמָא. עַל מִדְּבַחָא סְחֹר סְחֹר:

כ) וְלִקְחֹתָ מִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וּמִשְׁמֶן

הַמִּשְׁחָה וְהִזִּיתָ עַל־אֶהְרֹן וְעַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו

וְעַל־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ וְקִדַּשׁ הוּא וּבְגָדָיו וּבְנָיו

וּבְגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ: וְתִסַּב. מִן דְּמָא דְּעַל מִדְּבַחָא וּמִמִּשְׁחָא

— רס"י —

כ תְּנוּפֶךָ. הוּא הַסְּחֹרֹס הָאֲמֻצְעֵי שְׁבִתוּף הָאֵזֶן שְׁקוּרִין עַלְדוּ"ס: בֶּהֶן יָדָם. הַגְּדֵל וּבִפְרָק הָאֲמֻצְעֵי:

זֶלֶק הַדְּקָרוֹק: כ) וְקִדַּשׁ הוּא. תִּיבַת וְקִדַּשׁ לְרַע:

תפסיר רס"ג

דרבותא. ותדי על אהרן ועל לבושוהי.
ועל בנוהי. ועל לבושי בנוהי עמיה.
ויתקדש הוא ולבושוהי. ובנוהי ולבושי
בנוהי עמיה: כב ולקחת מן
האיל החלב והאליה
ואת החלב | המכסה את
הקרב ואת יתרת הכבד
ואת | שתי הכליות ואת
החלב אשר עליהן ואת

פיתקדס הו ותציאבה. ובניה
ותציאב בניה מעה: כב וכיד מן
אלכבש. אלתרב ואלאליה.
וגמיע אלשחם אלמג'טי אלגוף.
וואידהי (י"י: וואידהי) אלכבד
ואלפלותין. ואלשחם אלדי
עליהמא. ואלשאק אלאימן.
לאנה כבש אלכמאל:
(כג) ורגיף ואחד מן כל נוע מן
אלכ'בו. וגרדקה ואחדה
ממסותה בדהן. ורקאקה
ואחדה. מן סל אלפסיר. אלדי

שוק הימין פי איל מלאים הוא: ותסב מן דכרא.
תרבא ואליתא. וית תרבא דחפי ית גוא. וית חצר כבדא וית תרתין
כולין. וית תרבא דעליהון. וית שקא דימינא. ארי. דכר קורבניא הוא:
כב וכפר לחם אחת וחלת לחם שמן אחת
ורקיק אחד מסל המצות אשר לפני יהוה:
ופתא דלחים חדא. וגריצתא דלחים משח. חדא ואספוג חד.

— רס"י —

שלמים, שמשוימים שלום למזבח ולעובד
העבודה ולבעלים, לכך אני מצריכו החזקה
להיות לו לעובד העבודה למנה, וזהו משה
ששמש במלואים, והשאר אכלו אהרן ובניו
שהם בעלים. כמפורש בענין: כג וכפר לחם.
מן החלות: וחלת לחם שמן. ממין
הרבוכה: ורקיק. מן הרקיקין, אחד מעשרה
שבכל מין ומין ולא מצינו תרומת לחם הבא
עם זבח נקטרת אלא זו בלבד, שתרומת
לחמי תודה ואיל נזיר נתונה לכהנים עם

כח החלב. זה חלב הדקים או הקיבה:
והאליה. מן הכליות ולמטה, כמו שפורש
בויקרא (ג ט) שנאמר לעמת העצה וסירנה,
מקום שהכליות יועצות, ובאמורי הפר לא
נאמר אליה, שאין אליה קריבה אלא בכבש
וכבשה ואיל, אבל שור ועז אין טעונים אליה:
ואת שוק הימין. לא מצינו הקטרה בשוק
הימין עם האמורים אלא זו בלבד: פי איל
מלאים הוא. שלמים, לשון שלמות
שמשלם בכל. מגיד הכתוב שהמלואים

זלק הדקדוק: כח וחלת לחם שמן. הוי"ו בגעיא בכל ספרי תימן והירושלמיים:

תפסיר רס"ג

בין ידיה אלה: כד) וצייר אלגמיע. עלי כפי הרוך וכפי בניה. וחרד דאלך תחריפא בין ידי אלה: כה) וכידה מן אידיהם. וקתרה עלי אלמד'בח מע אלצעידה. מקבול מרצי בין ידי אלה. קרבאן הו ללה: כו) וכדי אלקין. מן פבש אלפמאל אלדי להרון. וחרפה תחריפא בין ידי אלה. ויכון לך נציבא: כז) וקדס קין אלפתריד. וסאק אלרפיעה. אלדי חרד

מסלא דפטיריא. דקדם יי:
וְשַׁמֶּת הַכֹּל עַל פְּנֵי אֹהֶרֶן וְעַל פְּנֵי בָנָיו וְהִנֵּפֶת אֹתָם תִּנּוּפָה לְפָנַי יְהוָה:
 ותשוי כולא. על ידי אהרן. ועל ידי בנויה. ותרים יתהון. ארמא קדם יי:
וְלִקַּחְתָּ אֹתָם מִיָּדָם וְהִקַּטַּרְתָּ הַמִּזְבֵּחַ עַל-הָעֵלָה לְרִיחַ נִיחֹחַ לְפָנַי

יְהוָה אִשָּׁה הוּא לִיהוָה: ותסב יתהון מידהון. ותסיק למדבחא על עלתא. לאתקבלא ברעוא קדם יי. קורבנא הוא קדם יי:
וְלִקַּחְתָּ אֶת-הַחֹזֶה מֵאֵיל הַמַּלְאִים אֲשֶׁר לְאֹהֶרֶן וְהִנֵּפֶת אֹתוֹ תִּנּוּפָה לְפָנַי יְהוָה וְהִיָּה לְךָ לְמִנָּה: ותסב ית חדיא. מדכר קורבניא דלאהרן. ותרים יתיה. ארמא קדם יי. ויהי לך לחלק: כז) **וְקִדַּשְׁתָּ אֵת | חֹזֶה הַתִּנּוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הוֹנֵף וְאֲשֶׁר**

— רס"י —

תרומה מעלה ומוריד למי שהשמים וארץ שלו, ומעבבת טללים רעים: ככ על העולה. על האיל הראשון שהעלית עולה: לריח ניחוח. לנחת רוח למי שאמר ונעשה רצונו: אשה. לאש נתן: לה. לשמו שלמקום: כז וקדשת את חזה התנופה ואת שוק התרומה וגוי. קדשם לדורות.

חזה ושוק, ומנה לא היה למשה למנה אלא חזה בלבד: כד על פני אהרן וגוי והנפת. שניהם עטוקים בתנופה, הבעלים והכהן. הא פיצה, כהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף, וכזה היו אהרן ובניו בעלים, ומשה כהן: תנופה. מוליק ומביא למי שארבע רוחות העולם שלו, ותנופה מעבבת רוחות רעות.

וזלק הדקדוק: כז לריח ניחוח. תיבת ניחוח בפשט אחת והיא מלרע וזוהי שיטת ספרי ספרד והירושלמיים והרב אור תורה ז"ל. ובקצת תיגאן בתרי פשטי וליתא:

תפסיר רס"ג

הוֹרֵם מֵאֵיל הַמִּלְאִים

מֵאֲשֶׁר לְאַהֲרֹן וּמֵאֲשֶׁר

לְבָנָיו: וְתִקְדִישׁ יֵת חֲדָיָא דְאַרְמוֹתָא.

וְיֵת שְׂקָא דְאַפְרָשׁוֹתָא. דְאַתְרָם

וּדְאַתְפְּרֵשׁ. מְדַבֵּר קוֹרְבָנֵיָא. מְדַלְאֲהֲרֹן

וּמְדַלְבְּנוֹהֵי: כֹּה וְהָיָה לְאַהֲרֹן

וּלְבָנָיו לְחֶק-עוֹלָם מֵאֵת

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי תִרְוֹמָה

הוּא וְתִרְוֹמָה יִהְיֶה מֵאֵת

בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלֹמִיהֶם תִּרְוֹמַתֶם לִיהוָה:

וְיִהְיֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָוֵי לְקִים עֹלָם. מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲרִי אֲפָרָשׁוֹתָא הוּא.

וְאֲפָרָשׁוֹתָא. יְהִי מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכַסֶּת קוֹדֵשׁ הוֹן. אֲפָרָשׁוֹתָא הוֹן קָדֵם י״:

כֹּה וּבְגֵדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן יִהְיוּ לְבָנָיו

אַחֲרָיו לְמִשְׁחָה בָהֶם וּלְמִלְאָבָם אֶת-יָדָם:

וּלְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁ דְלֵאֲהֲרֹן. יְהוֹן לְבָנָוֵי בְתִרְוֹהֵי. לְרַבָּאָה בְהוֹן. וּלְקַרְבָּא

בְהוֹן יֵת קוֹרְבָנָהוֹן: ל שִׁבְעַת יָמִים יִלְבָּשׁ הַכֹּהֵן

— רס"י —

הַזֶּה: כֹּה לְבָנָיו אַחֲרָיו. לְמִי שְׂבָא בְגָדָה
אַחֲרָיו: לְמִשְׁחָה. לְהַתְגַּדֵּל בָּהֶם. שֵׁשׁ
מִשְׁחָה שְׁהִיא לְשׁוֹן שְׂרָרָה. כְּמוֹ (כַּמְדַּכִּי יוֹ ס)
לְךָ נִתְּתִים לְמִשְׁחָה, (סְכִלִים קֹס טו) אֵל תִּגְעוּ
בְּמִשְׁחָה: וּלְמִלְאָבָם אֶת יָדָם. עַל יְדֵי
הַבְּגָדִים הוּא מִתְלַבֵּשׁ בְּכִהֲנָה גְדוּלָה:
ל שִׁבְעַת יָמִים. רְצוּפִין: יִלְבָּשׁ הַכֹּהֵן.

לְהִיּוֹת נֹדֶהֶת תִּרְוֹמַתֶם וְהַנְּפֹתֶם בְּחֻזָּה וְשׁוֹק
שֵׁשׁ-שְׁלֹמִים, אֲבָל לֹא לְהַקְטִירָה, אֲלֵא וְהָיָה
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו לְאֲכֹל: תְּנִיפָה. לְשׁוֹן הוֹלְכָה
וְהַבָּאָה, וִינְטִילִי"ר זַלְטוּ: הוֹרֵם. לְשׁוֹן מַעֲלָה
וּמוֹרִיד: כֹּה לְחֶק עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
שְׁהַשְׁלֵמִים לְבַעֲלִים, וְאֵת הַחֻזָּה וְאֵת הַשׁוֹק
יִתְנֶנּוּ לְכַהֵן: כִּי תִרְוֹמָה הוּא. הַחֻזָּה וְשׁוֹק

זוֹלָק הַדְּקָדוֹק: יִלְבָּשׁ הַכֹּהֵן. בֹּא מְחוּבֵר עַל דְרָךְ כִּינּוּי הַעֲבֵר וְהִרְאוּי יִלְבָּשׁ וּבֹא קִמָּץ
גְדוּל תַּחַת קִמָּץ קִטָּן (מִהֲרִ"ב):

תפסיר רס"ג

בעדה מן בניה. פיצלח אן ידכל
אלי כ'בא אלמחציר. יכ'דם פי
אלק'דם: לא) וכ'ד' כבש
אלכמאל. ואנצ'ג לחמה פי
מוצ'ע מק'דם: לב) ויאכל הרון
ובניה לחם אלכבש. מע אלכ'בו
אלד'י פי אלסל. ענד באב
מצ'רב אלועד (י"י: כ'בא
אלמחצ'ר: לג) ויאכלהם אלד'י
אסתג'פר בהם. ליכמל וגבהם
וליק'דסהם. ואגנבי לא יאכל

תַּחֲתֵי מִבְּנֵי אֲשֶׁר יָבֵא
אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְשֶׁרֶת
בְּקֹדֶשׁ: שִׁבְעָא יוֹמִין. ילְבָשׁוּן
כְּהֵנָּא. תַּחֲתוֹתֵי מִבְּנוֹהֵי. דִּיעוּל. לְמִשְׁכַּן
זְמַנָּא לְשִׁמְשָׂא בְּקוֹדֶשׁ-א: לא) וְאֵת
אֵיל הַמֵּלָאִים תִּקַּח
וּבִשַׁלְתָּ אֶת-בְּשָׂרוֹ בְּמָקוֹם
קֹדֶשׁ: וְיָת. דְּכַר קוֹרְבָנֵיָא תִּסְבַּג.

ותבשיל ית בשריה באתר קודיש: לב) וְאָכַל אֶהָרֹן וּבְנָיו
אֶת-בְּשַׂר הָאֵיל וְאֶת-הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֶּל פִּתַּח
אֹהֶל מוֹעֵד: וְיִיכֹל אֶהָרֹן וּבְנוֹהֵי יָת בְּשַׂר דְּכָרָא. וְיָת לַחֲמָא
דְּבַסְלָא. בְּתַרְע מִשְׁכַּן זְמַנָּא: לג) וְאָכְלוּ אַתֶּם אֲשֶׁר
כִּפַּר בָּהֶם לְמִלָּא אֶת-יָדָם לְקֹדֶשׁ אַתֶּם וְזָר
לֹא-יֹאכַל כִּי-קֹדֶשׁ הֵם: וְיִיכְלוּן יְתָהוֹן דְּאֵתִּכְפַּר בְּהוֹן.

— רס"י —

תביר נמשך לפנ'יו: לא) בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ. בְּחֶצֶר
אֹהֶל מוֹעֵד, שְׁהַשְׁלָמִים הִלְלוּ קֹדְשֵי קֹדְשִׁים
הָיוּ: לב) פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד. כָּל הַחֶצֶר קְרוּי כּוּן:
לג) וְאָכְלוּ אַתֶּם. אֶהָרֹן וּבְנָיו, לְפִי שְׁהֵם
בְּעֲלֵיהֶם: אֲשֶׁר כִּפַּר בָּהֶם. כָּל זָרוֹת וְתִיעוּב:
לְמִלָּא אֶת יָדָם. בְּאֵיל וְלֶחֶם הִלְלוּ: לְקֹדֶשׁ
אַתֶּם. שְׁעַל יְדֵי הַמֵּלָאִים הִלְלוּ נְתַמְלָאוּ
יְדֵיהֶם וְנִתְקַדְּשׁוּ לְכַהֲנָה: כִּי קֹדֶשׁ הֵם. קֹדְשֵי
קֹדְשִׁים, וּמִכָּאן לְמַדְּנוּ אֶזְהָרָה לְזָר הָאוֹכֵל

אשר יקום מבניו תחתיו לכהנה גדולה,
כשימנעו להיות כהן גדול: אשר יבא אל
אהל מועד. אותו כהן המוכן לפגס לפני
ולפנים ביום הכפורים, וזהו כהן גדול, שאין
עבודת יום הכפורים בשרה אלא בו: תחתיו
מבניו. מלמד שאם יש לו לכהן גדול בן
ממלא את מקומו, ומנעו כהן גדול תחתיו:
הכהן תחתיו מבניו. מכאן ראיה כל לשון
כהן לשון פועל עובד ממש, לפיכך נגון

תפסיד רס"ג

לְקַרְבָּא ית קורבְּנֵהוּן לְקֹדֶשׁא
 יתְהוּן. וחילוני לא ייכול אַרְי קודֶשׁא
 אַנּוּן: לְדֵ וְאִם-יֹתֵר מִבֶּשֶׂר
 הַמִּלֵּאִים וּמִן-הַלֶּחֶם עַד-
 הַבֶּקָר וְשֵׂרֶפֶת אֶת-הַנּוֹתָר
 בַּאֵשׁ לֹא יֵאָכֵל כִּי-קֹדֶשׁ
 הוּא: וְאִם יִשְׁתָּאֵר מִבֶּשֶׂר קורבְּנֵיֶיא.
 וּמִן לַחֲמָא עַד צִפְרָא. וְתוֹקִיד ית

אד' הם קדסא: לד) ואן בקי מן
 לחם אלכמאל. ומן אלכ'בו אלי'
 אלצבאת. פליחרק באלנאר.
 ולא יוכל אד' הו קדסא:
 לה) ואצנע לתרון ובניה
 כד'אד. כגמיע טא אמרתד.
 סבעה' איאם תכמל ואגבהם:
 לו) ורת' אלד'פוח תצנעה כל
 יום לאלג'פראן. פתד'פי
 אלמד'בת. ותסתג'פר ענדה.

דֵאִשְׁתָּאֵר בְּנוֹרָא. לֹא יתֵאָכֵל אַרְי קודֶשׁא הוּא: לְדֵ וְעֵשִׂית
 לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו כָּכָה כָּכָה אֲשֶׁר-צִוִּיתִי אֶתְכֶה
 שִׁבְעַת יָמִים תִּמְלֵא יָדָם: וְתַעֲבִיד. לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָוְהִי כְּדִין.
 כָּכָה דְפַקִּידִית יתְדֵ: שִׁבְעָא יוֹמִין תִּקְרִיב קורבְּנֵהוּן: לְדֵ וּפֹר
 חֲטָאת תַעֲשֶׂה לַיּוֹם עַל-הַכֹּפָרִים וְחֲטָאת עַל-
 הַמִּזְבֵּחַ בְּכַפְרָךְ עָלָיו וּמִשַּׁחַת אֶתּוֹ לְקֹדֶשׁוֹ:
 וְתוֹרָא דְחֲטָאתָא. תַעֲבִיד לַיּוֹמָא עַל כְּפוּרֵיֶיא. וְתַדְכִּי עַל מַדְבַּחָא.

— רס"י —

ימים קדשים, שנתן המקרא טעם לדבר
 משום דקדש הם: לה ועשית לאהרן
 ולבניו ככה. שנה הכתוב וכפל לעכב,
 שאם חסר דבר אחד מכל האמור בענין, לא
 נתמלאו ידיהם להיות כהנים ועבודתם
 פסולה: אתכה. כמו אותך: שבעת
 ימים תמלא וגוי. בענין הזה ובקרבנות
 הללו בכל יום: לו על הכפרים. בשביל
 הכפורים, לכפר על המזבח מכל
 זרות ותיעוב. ולפי שנאמר (פסוק לה) שבעת

ימים תמלא ידם, אין לי אלא דבר הבא
 בשבילם, כגון האילים והלחם, אבל הבא
 בשביל המזבח, כגון פר שהוא לחטוי
 המזבח, לא שמענו, לפי הצרף מקרא זה.
 ומדרש תורת כהנים אומר בפרת המזבח
 הצרף, שמא התנדב איש דבר גזל במקלאכת
 המשכן והמזבח: וחטאת. ותדכי לשון
 מהנת דמים הנתונים באצבע קרוי חטוי:
 ומשחת אתו. בשמן המשחה וכל
 המשחות כמין כי יוניתי:

בְּכִפּוּרֹתָךְ עֲלוֹהֶיךָ וּתְרַבִּי יִתִּיחַ
 לְקַדְּשׁוֹתֶיךָ: **לְשִׁבְעַת יָמִים**
תִּכַּפֵּר עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְקִדַּשְׁתָּ
אֹתוֹ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ
קֹדְשִׁים כָּל-הַנִּגַּע בַּמִּזְבֵּחַ
יִקְדָּשׁ: שִׁבְעָא יוֹמִין. תִּכַּפֵּר עַל
 מִדְּבַחָא. וּתְקַדִּישׁ יִתִּיחַ. וְיִהְיֶה מִדְּבַחָא
 קֹדֶשׁ קוֹדְשִׁין. כָּל דְּיִקְרַב בְּמִדְּבַחָא
 יִתְקַדֵּשׁ: **ס** **שְׁשִׁיר** בספרי
הענין **(ששי)**

תפסיר רס"ג
 ותמסחה ותקדשה: (לו) סבעה/
 איאם. תסתג'פר ענדה
 ותקדשה. פיציר אלמד'בח מן
 כ'ואין אלאקדאס. כל מן דנא
 בשי מנהא תקדס: (לח) והדיא
 מא תקרבה עלי אלמד'בח.
 חמלין אבני סנה. פי כל יום
 דאימא: (לט) אחדהמא
 באלג'דאה. ואלאכ'ר בין
 אלג'רובין: (מ) ועשר סמך.
 מלתות ברבע קסט מן דהן

וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה עַל-הַמִּזְבֵּחַ כְּבָשִׂים בְּנֵי-
שָׁנָה שְׁנַיִם לַיּוֹם תָּמִיד: וְדִין. דְּתַעֲבִיד עַל מִדְּבַחָא. אֲמַרִין
בְּנֵי שָׁנָא. תְּרִין לְיוֹמָא תְּדִירָא: לְפִי
תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנַיִ תַּעֲשֶׂה בֵּין
הָעֲרָבִים: יֵת אֲמַרָא חַד תַּעֲבִיד בְּצַפְרָא. וְיֵת אֲמַרָא תַנְנָנָא.
תַּעֲבִיד בֵּין שְׁמֵשָׁא: בְּ **וְעֲשֹׂרֵן סֹלֶת בְּלוּל בְּשֶׁמֶן**

— רש"י —

ונפסל משבא לעזרה, כגון הלן והיוצא
 והטמא ושנשחט במחשבת חוץ לזמנו וחוץ
 למקומו וכיוצא בהן: **וְעֲשֹׂרֵן סֹלֶת.**
 עשירית האיפה, ארבעים ושלש ביצים
 וחמש ביצה: **בְּשֶׁמֶן כֶּתִית.** לא לחובה
 נאמר כתיית אלא להכשיר, לפי שנאמר (לעיל
 כז ס) כתיית למאור, ומשמע למאור ולא
 למנחות, יכול לפסלו למנחות, תלמוד לומר
 כאן כתיית, ולא נאמר (שמות כז ס) כתיית

לו והיה המזבח קדש. ומה היא קדשתו, כל
 הנגע במזבח יקדש, אפלו קרבן פסול שעלה
 עליו קדשו המזבח להכשירו שלא ירד.
 מתוך שנאמר כל הנגע במזבח יקדש, שומע
 אני בין ראוי בין שאינו ראוי, כגון דבר שלא
 היה פסולו בקדש, כגון הרובע והנרבע
 ומקצה ונעבד והטרפה וכיוצא בהן, תלמוד
 לומר וזה אשר תעשה, הסמוך אחריו, מה
 עולה ראוייה אף כל ראוי שנראה לו כבר

תפסיד רס"ג

כַּתִּיתָ רִבְעַ הַהֵיזֵן וְנִסְךְ

רְבִיעֵת הַהֵיזֵן יִזֵן לַכֶּבֶשׂ

הָאֶחָד: וְעִשְׂרוֹנָא סוּלְתָא. דְּפִיל

בְּמִשַׁח כְּתִישָׁא רַבְעוֹת הֵינָא. וְנִסְכָּא.

רַבְעוֹת הֵינָא חֲמֵרָא. לְאִמְרָא חַד:

וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי

תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֻבִים

כַּמִּנְחַת הַבֶּקָר וּכְנִסְכָּה

תַּעֲשֶׂה-לָּהּ לְרִיחַ נִיחַח אִשָּׁה לַיהוָה: וְיֵת אִמְרָא

תַּנְיָנָא. תַּעֲבִיד בֵּין שְׁמֵשֵׁיא. כַּמִּנְחַת צִפְרָא וּכְנִסְכָּה תַּעֲבִיד לָהּ.

לְאֵתִקְבְּלָא בְּרַעְוָא. קוּרְבָנָא קָדָם יִי: מִבְּעֵלֵת תַּמִּיד

לְדַרְתֵּיכֶם פֶּתַח אֶה-לְמוֹעֵד לְפָנַי יְהוֹה אֲשֶׁר

אוֹעֵד לָכֶם שָׁמָּה לְדַבֵּר אֵלַיךְ שָׁם: עֵלֶת תְּדַרְא

לְדַרְיִכּוֹן. בְּתַרְע מִשְׁכַּן זְמַנָּא קָדָם יִי. דְּאִזְמִין מִימְרֵי לְכוֹן תַּמּוֹן.

לְמַלְלָא עִמָּךְ תַּמּוֹן: מִגְּוֹנְעֵדְתִּי שָׁמָּה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל

— רס"י —

ואחר כך המנחה, שנאמר (ויקרא כג לו) עולה ומנחה: מז תמיד. מיום אל יום, ולא יפסיק יום בנתיים: אשר אועד לכם. כשאקבע מועד לדבר אליך שם אקבענו לבא. ויש מרבתינו למדים מכאן, שמעל מזבח הנחשת היה הקדוש ברוך הוא מדבר עם משה משהוים המשכן, ויש אומרים מעל הכפרת, כמו שנאמר (שמות כג כז) ודברתי אתך מעל הכפורת, ואשר אועד לכם האמור כאן אינו אמור על המזבח אלא על אהל מועד הנזכר במקרא: מג ונועדתי שמה.

למאור אלא למעט מנחות שאין צריך כתיבתן. שאף השחון בריחים כשר בהן: רבע ההיזן. שלשה לוגין: ונסך. לספלים, כמו ששינונו במסכת ספח (מס 6) שני ספלים של-כסף היו בראש המזבח, ומנקבים כמין שני הטמין דקים, נותן היזן לתוכו והוא מקלח ויוצא דרך החוטם ונופל על גג המזבח, ומשם יורד לשיתין במזבח בית עולמים, ובמזבח הנחשת יורד מן המזבח לארץ: מס לריח ניחח. על המנחה נאמר, שמנחת נסכים בלה כליל, וסדר הקרבנות האיברים בתחלה

תפסיר רס"ג

לְבַנֵי אִסְרָאֵל. תִּקְדַּס אֱלֹהֵי
בְּנֵי: (מד) וְקִדְּסָתָּ בַּה
כִּיבָא אֶלְמַחְצֵר וְאֶלְמִדְּבַח.
וְקִדְּסָתָּ הָרֹוֹן וּבְנֵיהָ לְאֹמוֹ
לִי: (מה) וְאֶסְכֵּן נוֹרֵי פִי מֵא בֵּין
בְּנֵי אִסְרָאֵל. וְאֶכּוֹן לָהֶם
אֱלֹהֵי: (מו) וְיַעֲלִמוּן אֲפִי
אֱלֹהֵי רַבָּהֶם. אֶלְדֵי אֶכְרַגְתָּהֶם
מִן בְּלֶד מִצְרַיִם. לְאֶסְכֵּן נוֹרֵי פִי
מֵא בֵּין. אֲנִי אֱלֹהֵי רַבָּהֶם
אֲפִי בְּדֵי אֶלְדֵי: ל א) וְאֶצְנַע
מִדְּבַח לְתַבְכִּיר אֱלֹהֵי
מִן כִּשְׁב אֶלְסָנִט תַּצְנַעָה:

וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי: וְאֶזְמִין מִימְרֵי
תָמֹן לְבַנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֶתְקַדַּשׁ בִּיקְרֵי:
מִד וְקִדְּשָׁתִי אֶת־אֱהֹל
מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־
אֱהֹרֹן וְאֶת־בְּנָיו אֶקְדַּשׁ
לְכַהֵן לִי: וְאֶקְדִּישׁ. ית משפן
זמנא וית מדבחה. וית אהרן וית
בנוהי. אקדיש לשמשא קדמי:
מִד וּשְׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְהֵייתִי לָהֶם

לְאֱלֹהִים: וְאֶשְׂרֵי שְׁכִינָתִי. בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֶהְיֶה לְהוֹן לְאֱלֹהֵי:
מִד וְיִדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי
אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשַׁכְנֵי בְּתוֹכְכֶם אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם: וְיִדְעוּ. אֲרִי אֲנִי יְי אֱלֹהֵהוֹן. דאפיקית יתהוֹן. מארעא

דמצרים לאשראה שכינתי ביניהוֹן. אֲנִי יְי אֱלֹהֵהוֹן: **פ** (שביעי)
⦿ **שְׁבִיעִי** **בְּסִפְרֵי** **ל** **וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקְטָר קְטָרֶת**
עֲצֵי שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: וְתַעֲבִיד מִדְּבַחָא לְאֶקְטָרָא עֲלוֹהֵי

— כ"י —

אתועד עמם בדבור, כמלך הקובע מקום
מועד לדבר עם עבדיו שם: וְנִקְדַּשׁ. המשפן:
בְּכַבְדִּי. שתשרה שכינתי בו. ומדרש אגדה
אל תקרי בכבודי אלא [במכבדתי]. במכבדים
שלי כאן רמוז לו מיתת בני אהרן ביום

זולק הדקדוק: מו לשכני בתוכם. מקור בקמץ חטף (מהר"ם):

הקמתו, וזהו שאמר משה (ויקרא י ג) הוא
אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש, והיכן
דבר, ונקדש בכבודי: מו לשכני בתוכם. על
מנת לשפון אני בתוכם: ל ס מקטר קטרת.
להעלות עליו קיטור עשן סמים:

תפסיר רס"ג

קטרת בוסמין, דאעי שטין תעביד יתיה:

אִמָּה אֲרָכּוּ וְאִמָּה רָחֲבוּ

רְבוּעַ יִהְיֶה וְאִמְתִּים קִמְתּוּ

מִמֶּנּוּ קִרְנֹתָיו: אִמְתָּא אֹרְפִיָּה.

ואמְתָּא פותייה מרובע יהי. ותרתיין אמין

רומייה. מנייה קרנוהי: ג וְצִפִּית אֲתוּ

זֶהב טָהוֹר אֶת־גָּזוּ וְאֶת־

קִירְתֵּי סָבִיב וְאֶת־קִרְנֹתָיו

וְעֲשִׂיתָ לוֹ זָר זֶהב סָבִיב:

ותחפי יתיה דהב דכי. ית אגרייה וית

פותלוהי. סחור סחור וית קרנוהי. ותעביד ליה. זיר דדהב סחור סחור:

וְיִשְׁתִּי טַבְעֹת זֶהב תַּעֲשֶׂה־לוֹ | מִתַּחַת לְזָרוּ

עַל שְׁתֵּי צִלְעֹתָיו תַּעֲשֶׂה עַל־שְׁנֵי צַדָּיו וְהִיָּה

לְבָתִּים לְבָדִים לְשֹׂאת אֲתוּ בְהֶמָּה: ותרתיין עזקן

דהב. תעביד ליה מלרע לזיריה. על תרתיין זותיה. תעביד על תרין

סטרותיה. ויהי לאתרא לאריחיא. למטל יתיה בהון: ד וְעֲשִׂיתָ

אֶת־הַבָּדִים עֲצֵי שֹׁטִים וְצִפִּית אֲתָם זֶהב:

ותעביד ית אריחיא דאעי שטין. ותחפי יתהון דהבא:

(ב) טולה דראע. וערצה דראע
ולוכון מרבעא. וסמכה
דראעין. מנה ארפאנה:(ג) וג'שה בד'הב כ'אלין. סטחה
וחיטאנה. מסתדירא וארפאנה.ואצנע לה. זיגא מן ד'הב
מסתדירא: (ד) וחלקתין מןד'הב. תצנעהמא לה מן דון
זיגה. פי ג'האתיה. כ'דאך עליגאנבייה. תכון מכאנא
לאלד'הוק. ליחמל בהא:(ה) ואצנע אלד'הוק מן כ'שב
אלסנט. וג'שדא בד'הב:

— רס"י —

גאת גגו. זה היה לו גג. אבל מזבח
העולה לא היה לו גג. אלא ממלאים חללו
אדמה בכל חנינתו: זר זהב. סימן הוא לכתר
כהנה: ד צלעותיו. כאן הוא לשון זווית.
כתרגומו, לפי שנאמר על שני צדיו, על
שתי זוויותיו שבשני צדיו: והיה. מעשה
הטבעות האלה: לבתים לבדים. לכל בית
תהיה הטבעת לבד:

גאת גגו. זה היה לו גג. אבל מזבח
העולה לא היה לו גג. אלא ממלאים חללו
אדמה בכל חנינתו: זר זהב. סימן הוא לכתר
כהנה: ד צלעותיו. כאן הוא לשון זווית.

תפסיר רס"ג

(ו) ואגעלה בין ידי אלסגף. אלדי עלי צנדוק אלשהאדה בין ידי אלג'שא. אלדי עלי אלשהאדה. אלדי אחצ'רד הנאד: (ז) ויבכ'ר עליה הרון מן בכור אלצמוג. פי כל ג'דאה. אדיא אעלה אלסרג בכ'ר בה: (ח) ופד'אלך אדיא אסרג אלסרג. בין אלג'רובין בכ'ר בה. בכורא דאימא. בין ידי אללה לאג'אלכם: (ט) לא תבכ'רו עליה. בכורא ג'ריבא וצעידה

ו ונתתה אתו לפני הפרכת אשר על-ארץ העדת לפני הפפרת אשר על-העדת אשר אועד לך שמה: ותתין יתיה קדם פרוכתא. דעל ארונא דסהדותא. קדם פפורתא. דעל סהדותא. דאזמין מימרי לך תמן: והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר

בהיטיבו את-הנרת יקטירנה: ויקטר עלוהי. אהרן קטרת בוסמין. בצפר בצפר. באתקנותיה. ית בוציניא יקטירנה: מפטיר ובהעלות אהרן את-הנרת בין הערבים יקטירנה קטרת תמיד לפני יהוה לדרתיכם: ובאדלקות אהרן ית בוציניא. בין שמש'יא יקטירנה. קטרת בוסמין תדירא. קדם יי לדריון: ט לא-תעלו עליו קטרת זרה

— רס"י —

ו לפני הפרכת. ש'מא תאמר משוף מכנגד הארון לצפון או לדרום. תלמוד לומר לפני הפפרת. מכון כנגד הארון מבחוץ: ז בהיטיבו. לשון נקוי הבזבין שלמנורה מ'דשן הפתילות ש'ש'רפו בלילה. והיה מטיבן בכל בקר ובקר: הנרות. לוי"ט כלעז [מנורות] וכן כל גרות האמורות

זולק הדקדוק: ובהיטיבו את הנרת. תיבת בהיטיבו בתביר לא במארכה בכל ספרי תימן והירושלמיים וכ"כ א"ת ז"ל:

תפסיד רס"ג

ועלה ומנחה ונסך לא

והדיניה. ומזאג לא תרשו עליה: (י) ויסתג'פר הרון ענד ארכאנה. מרה פי אלסנה. מן דם ד'בח יום אלג'פראן. מרה פי אלסנה יסתג'פר ענדה לאגיאלכם. מן כ'זאן אלמאנדאס הו ללה:

תסכו עליו: לא תסקון עלוהי.

קטרת בוסמין נוכראין ועלתא ומנחתא.

ונסכא. לא תנסכון עלוהי: וכפר

אהרן על-קרנתיו אחת

בשנה מדם חטאת הכפרים אחת בשנה יכפר

עליו לדרתיכם קדש-קדשים הוא ליהוה: וכפר

אהרן על קרנתיה. חדא בשתא. מדם חטאת כפוריא. חדא בשתא

יכפר עלוהי לדריכון. קדש קודשין הוא קדם יי: פ פ פ

קא פיסוקים סימן מיכאל

— רס"י —

ועולה ומנחה. ולא עולה ומנחה. עולה וקפר עליו: חטאת הכפורים. הם פר שלבהמה ועוף. ומנחה היא שלמין לחם: ושעיר של-יום הכפורים המכפרים על יוכפר אהרן. מתן דמים: אחת בשנה. טומאת מקדש וקדשיו: קדש קדשים. ביום הכפורים, הוא שנאמר באחרי מות (ויקרא טו יט) ויצא אל המזבח אשר לפני ה' לעבודת אחרת: חסלת פרשת תזבח

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. אשר בחר, בנביאים טובים. ורצה

בדבריהם, הנאמרים באמת. ברוך אתה יהוה. הבוחר בתורה,

במשה עבדו, ובישראל עמו. ובנביאי, האמת והצדק: (אמן)

הפטרה דואתה תצוה

ביחזקאל סימן מ"ג

אתה בין אדם הגד את-בית ישראל את-הבית

ויבלמו מעונותיהם ומדדו את-תכנית:

את בר אדם. חוי ית בית ישראל, ית ביתא. ויתפנעון, מחוביהון.
 וימשחון, ית טקוסייה: **ב ואם נכלמו מכל אשר עשו צורת
 הבית ותכונתו ומוצאו ומובאו וכל- (כ' צורתו) צורתיו
 ואת כל חקתיו וכל- (כ' צורתו) צורתיו וכל- (כ' תורתו)
 תורתיו הודע אותם וכתב לעיניהם וישמרו את כל-
 צורתו ואת כל חקתיו ועשו אותם: ואם יתפנעון, מכל
 דעבדו. במחזיהון, צורת ביתא. וטקוסייה. ומפקנוהי. ומעלנוהי וכל
 צורתיה. וית כל גזירתיה וכל צורתיה וכל דחוי ליה, הודע יתהון. וכתוב,
 לעיניהון. ויטרון. ית כל צורתיה. וית כל גזירתיה, ויעבדון יתהון:
**ג ואת תורת הבית על ראש ההר כל גבלו סביב |
 סביב קדש קדשים הנה זאת תורת הבית: דא, אוריתא
 דביתא. על ריש טורא. כל תחומיה. סחור סחור, קדש קדשין. הא דא,
 אוריתא דביתא: ד ואלה מדות המזבח באמות אמה
 וטפח וחיק האמה ואמה רחב וגבולה אל שפתה סביב
 זרת האחד וזה גב המזבח: ואלין משחת מדבחא, באמיה.
 באמתא, דהיא אמה ופשך. ותשויתא אמתא, ואמתא פתיה. וגדנפא
 מקף לה על ספתה סחור סחור, זרתא חדא. ודין, טקוס מדבחא:
**ה ומחיק הארץ עד העזרה התחתונה שתים אמות
 ורחב אמה אחת ומהעזרה הקטנה עד העזרה הגדולה
 ארבע אמות ורחב האמה: ומתשוית ארעא. עד מסמתא
 ארעיתא, תרתין אמין. ופתיה, אמתא חדא. וממסמתא ועירתא. עד
 מסמתא רבתא, ארבע אמין. ופתיה, אמתא: ד וההראל ארבע
 אמות (כ' ומהאראיל) ומהאריאל ולמעלה הקרנות ארבע:
 ומדבחא, ארבע אמין. וממדבחא ולעילא, קרנתא, ארבע:******

זולק הדקדוק: **ב** וכל צורתיו. הוי"ו געי: **ד** ואלה מדות המזבח. בפשט אחד והיא מלרע:
ה ומהאריאל. הה"א בפתח ככל התיגאן וכ"כ מהרי"ב בפירוש, ובקצת מסיר לחוד ופתח:

ז (כ' והארמיל) וְהָאֲרִיָּאֵל שְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה אַרְבָּע בְּשָׁתַיִם עֶשְׂרֵה
 רָחַב רְבֹועַ אֵל אַרְבַּעַת רְבָעִי: ומדבּחא. תרתא עסרי, ארפא.
 בתרתא עסרי, פתיא. מרבע, על, ארבעא סטרוהי: ח וְהַעֲזֹרָה
 אַרְבַּעַת עֶשְׂרֵה אַרְבָּע בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרֵה רָחַב אֵל אַרְבַּעַת
 רְבָעִיָּה וְהַגְּבוּל סָבִיב אוֹתָהּ חֲצֵי הָאִמָּה וְהַחִיק לָהּ אִמָּה
 סָבִיב וּמַעֲלֹתֶיהוּ פְּנֹת קָדִים: ומסמתא. ארבע עסרי, ארפא.
 בארבע עסרי, פתיא. על, ארבעא סטרוהא. וגדנפא מקף לה סחור סחור,
 פלגות אמתא. ותשויתא לה אמתא, סחור סחור. ומאתר דסלקין לה,
 מתפנן למדנחא: ט וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
 אֵלֶּה חֻקֹּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַעֲשׂוֹתוֹ לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלָה
 וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם: וַאֲמַר לִי בֶר אָדָם. בדנן אמר, יי אלהים. אלין,
 גזירת מדבּחא. ביום, אתעבדותיה. לאסקא עלוהי, עלתא. ולמזרק
 עלוהי, דם נכסת קדשיא: י וּנְתַתָּה אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר
 הֵם מְזֹרַע צְדוֹק הַקְּרִבִּים אֵלַי נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה לְשָׂרְתַנִּי
 פֶּר בֶּן־בֶּקֶר לְחַטָּאת: ותתין לכהניא לינאי. דאנון מזרעא דצדוק,
 דקריבין לפלחני. אמר. יי אלהים, לשמשא קדמי. תור בר תורי,
 לחטתא: יא וְלִקְחַתָּ מִדָּמּוֹ וְנָתַתָּה עַל־אַרְבַּעַת קַרְנֹתָיו
 וְאֶל־אַרְבַּעַת פְּנֹת הַעֲזֹרָה וְאֶל־הַגְּבוּל סָבִיב וְחַטָּאת
 אוֹתוֹ וּכְפָרָתֶיהוּ: ותסב מדמיה, ותתין. על ארבע קרנתיא ועל
 ארבע, זזית מסמתא. ועל תחומא, סחור סחור. ותדכי יתיה, ותכפר
 עלוהי: יב וְלִקְחַתָּ אֶת הַפֶּר הַחַטָּאת וְשָׂרְפוּ בְּמִפְקַד הַבַּיִת
 מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ: ותסב. ית, תורא דחטתא. ויזקדניה, באתר דחזי
 לביתא. מברא, למקדשא: יג וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי תִקְרִיב שְׂעִיר־עִזִּים
 תָּמִים לְחַטָּאת וְחַטָּאוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר חֲטָאוּ בַּפֶּר:
 וביומא, תנניא. תקריב. צפיר בר עזין שלים, לחטתא. וידבון, ית

מדבֿחא, כְּמָא דְדַבְּיָאוּ, בְּתוֹרָא: ־ בְּכַלּוֹתְךָ מַחֲטֵא תַקְרִיב פֶּר
 בֶּן־בָּקָר תְּמִים וְאִיל מִן־הַצֹּאן תְּמִים: בְּשִׂצִיּוֹתְךָ, מִלְּדַבְּחָה.
 תַקְרִיב תוֹר בֶּר תוֹרִי, שְׁלִים וּדְבַר מִן עֲנָא, שְׁלִים: ־ וְהִקְרַבְתָּם
 לִפְנֵי יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהִעֲלוּ אוֹתָם
 עֲלֵה לַיהוָה: וְתַקְרִיבוּ, קָדָם יי. וְיִתְנוּן כֹּהֲנֵיָא עֲלֵיהוֹן, מִלְּחָא. וְיִסְקוּן
 יַתְהוֹן, עֲלֵתָא, קָדָם יי: ־ שְׁבַעַת יָמִים תַעֲשֶׂה שְׁעִיר־חַטָּאת
 לַיּוֹם וּפֶר בֶּן־בָּקָר וְאִיל מִן־הַצֹּאן תְּמִימִים יַעֲשׂוּ: שְׁבַעַת
 יוֹמִין. תַעֲבִיד צְפִירָא דְחַטָּאת, לַיּוֹמָא. וְתוֹר בֶּר תוֹרִי, וּדְבַר מִן עֲנָא,
 שְׁלִמִין יַעֲבִדוּן: ־ שְׁבַעַת יָמִים (כ' וּכְפָרוּ) יַכְפִּרוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 וְטָהְרוּ אוֹתוֹ וּמְלֵאוּ (כ' ידו) יִדְּיוּ: שְׁבַעַת יוֹמִין. יַכְפִּרוּן, עַל מַדְבְּחָא.
 וְיִדְּבוּן, יִתִּיהּ, וְיַקְרִבוּן, קַרְבָּנֵיהּ: ־ וְיַכְלוּ אֶת־הַיָּמִים וְהִיָּה בַיּוֹם
 הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־
 עוֹלוֹתֵיכֶם וְאֶת־שְׁלֵמֵיכֶם וְרַצְאֹתֵי אֶתְכֶם נָאִם אֲדַנִּי
 יְהוָה: וְיִשְׁלַמוּן, יַת יוֹמֵיָא. וְיִהִי בַיּוֹמָא תְּמִינְאָה, וְלַהֲלָאָה. יַעֲבִדוּן
 כֹּהֲנֵיָא עַל מַדְבְּחָא יַת עֲלוֹתְכוֹן, וְיַת נְכַסֵּת קִדְשֵׁיכוֹן. וְיִתְקַבַּל קַרְבָּנְכוֹן
 בְּרַעוּא, קִדְמֵי אָמַר, יי אֱלֹהִים:

(גְּאֵלְנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרַקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיָּה. קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

עַל דָּא יַתְפָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חַיָּא וְקַיְמָא. מְבָרַךְ הוּא לְעַלְמ, וְלְעַלְמֵי עַלְמֵיָא:

זֶלְקֵה הִדְקְדוּקָא: ־ וְהִקְרַבְתָּם. הַתִּי"ו בַקְמָץ, וּמְסִיר עֵלָה ל' (לִית) גַּם בִּירוּשְׁלַמִּים כֵּן בַקְמָץ: ־
 עַל הַמִּזְבֵּחַ. בַּפֶּשֶׁט א' וְהִיא מִלְרַע: